

Załącznik nr 1
do uchwały nr Zarządu
Województwa Zachodniopomorskiego
z dnia.....

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA ROK 2016 DLA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Szczecin 2017

Spis treści

Wprowadzenie.....	3
1. Dane o sytuacji demograficznej i społecznej	4
2. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia.....	8
3.1. GMINA - ZADANIA OPS ORAZ MOPS, MOPR	15
3.2. POWIAT - ZADANIA PCPR ORAZ MOPR.....	20
3. Inne rodzaje pomocy i świadczeń.....	24
4. Zasoby instytucjonalne pomocy społecznej	29
5. Kadra jednostek organizacyjnych pomocy społecznej	36
6.1. Zatrudnienie pomocnicze w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej	38
6.2. Zespoły pracy socjalnej i integracji społecznej w jednostce pomocy społecznej	38
6. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie jednostki samorządu terytorialnego	39
7. Aktywność projektowo-konkursowa jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.....	42
8. Współpraca z organizacjami pozarządowymi - zadania zlecone w obszarze pomocy i wsparcia.....	43
9. Wnioski i rekomendacje	44
10. Spis wykresów i map	49
11. Aneks (Tabele wojewódzkie)	51

Autor opracowania:

Shivan Fate,

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej,

tel.91 42 53 641, email: sfate@wzp.pl

WPROWADZENIE

Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, (Dz.U.2016.930 t.j., art. 16a oraz art. 21) do zadań samorządu województwa, należy opracowywanie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej, na podstawie cząstkowych ocen sporządzanych przez samorządy gmin i powiatów z terenu województwa, w oparciu o analizy lokalne, oraz przekazanie jej sejmikowi województwa do dnia 30 czerwca każdego roku i Wojewodzie Zachodniopomorskiemu do dnia 31 lipca każdego roku. Ocena wraz z rekomendacjami jest podstawą do planowania budżetu na rok następny.

Do opracowania Oceny Zasobów Pomocy Społecznej zostało wykorzystane narzędzie elektroniczne w formie modułu w Centralnej Aplikacji Statystycznej (CAS), należące do grupy systemów informatycznych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Narzędzie pozwala obserwować dynamikę zmian w systemie pomocy społecznej i jej otoczeniu – zarówno w obrazie klientów pomocy, wewnętrznych struktur instytucji pomocy, jak i ze strony finansowej zadania – na każdym szczeblu administracji samorządowej.

W województwie zachodniopomorskim, na 114 gmin i 21 powiatów, otrzymano 100% sprawozdań, co umożliwia przeprowadzenie kompleksowej analizy sytuacji pomocy społecznej w regionie.

Ocena Zasobów Pomocy Społecznej w Województwie Zachodniopomorskim, zgodnie z artykułem 16a ustawy o pomocy społecznej, obejmuje następujące zagadnienia:

- ✓ dane o sytuacji demograficznej i społecznej;
- ✓ dane o korzystających z systemu pomocy i wsparcia;
- ✓ zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia;
- ✓ kadra jednostek organizacyjnych pomocy społecznej;
- ✓ koszty zasobu oraz środki finansowe na wydatki w systemie pomocy społecznej;
- ✓ współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz aktywność projektowo- programowa.

Raport jest podzielony na dwie części:

- ✓ analiza danych oraz wnioskowanie;
- ✓ aneks (wojewódzkie dane tabelaryczne).

Raport jest również próbą ujęcia zasobów pomocy społecznej w sposób systemowy, porównywalny dla wszystkich samorządów. Może stanowić on podstawę do planowania działań w regionalnej i krajowej polityce społecznej.

Dane, które zostały wykorzystane do analizy i oceny znajdują się w formie tabelarycznej w aneksie.

1. DANE O SYTUACJI DEMOGRAFICZNEJ I SPOŁECZNEJ

Województwo zachodniopomorskie w obecnych granicach istnieje od 1 stycznia 1999 roku. Jest to piąte pod względem powierzchni województwo w kraju (powierzchnia 22,9 tys. km²) i jedenaste pod względem liczby mieszkańców. Liczba ludności, na terenie województwa na koniec 2015 roku, to 1 710 482 mieszkańców. Gęstość zaludnienia na obszarze województwa wynosiła 75 osoby na km².

Województwo administracyjnie jest podzielone na 114 gmin i 21 powiatów, w tym 3 powiaty grodzkie (miasta na prawach powiatu) i 18 powiatów ziemskich.

Ponadto w tabelach wojewódzkich dane dot. liczby ludności w roku oceny są powtórzone z roku 2015, ponieważ w/w dane GUS publikuje w czerwcu każdego roku. Prognoza na rok 2017 jest podana na podstawie danych przesłanych przez gminy (ponieważ rubryki prognostyczne nie są dla samorządów obligatoryjne, nie wszystkie gminy przesłały dane).

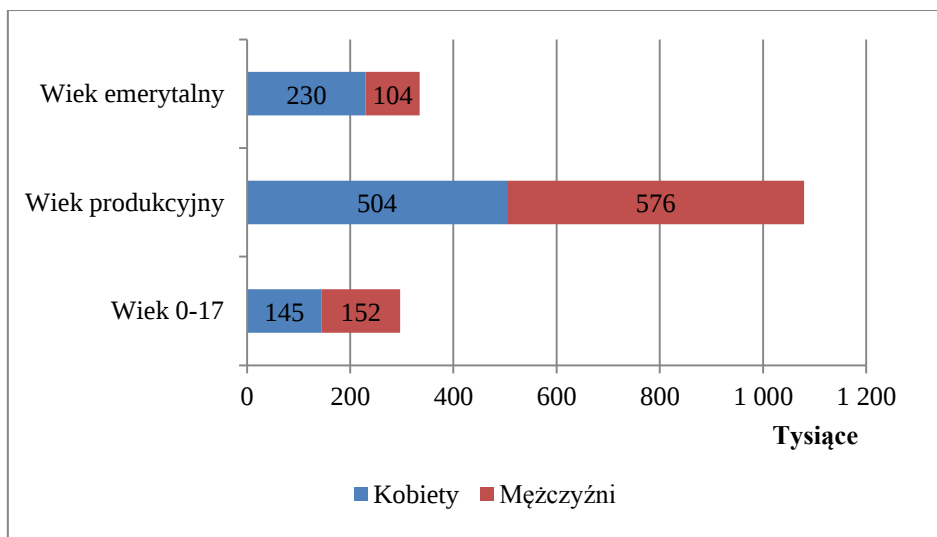
Struktura ludności

Zmiany w strukturze wiekowej ludności wskazują na postępujący proces starzenia się społeczeństwa. Maleje udział dzieci i młodzieży w ogólnej liczbie ludności, natomiast rośnie udział osób starszych. Na koniec 2015 r. struktura wieku ludności w województwie wyglądała następująco:

- osoby w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat) – 17,3%,
- osoby w wieku produkcyjnym – 63,1% ogółu ludności (spadek w skali roku o 0,2 p.p.),
- osoby w wieku poprodukcyjnym – 19,5% ludności (wzrost o 0,2 p.p.).

Wartość wskaźnika obciążenia demograficznego mierzonego liczbą osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w województwie zachodniopomorskim wynosiła w 2015 roku 58 osób.

Wykres nr 1. Struktura ludności według płci i ekonomicznych grup wieku w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS

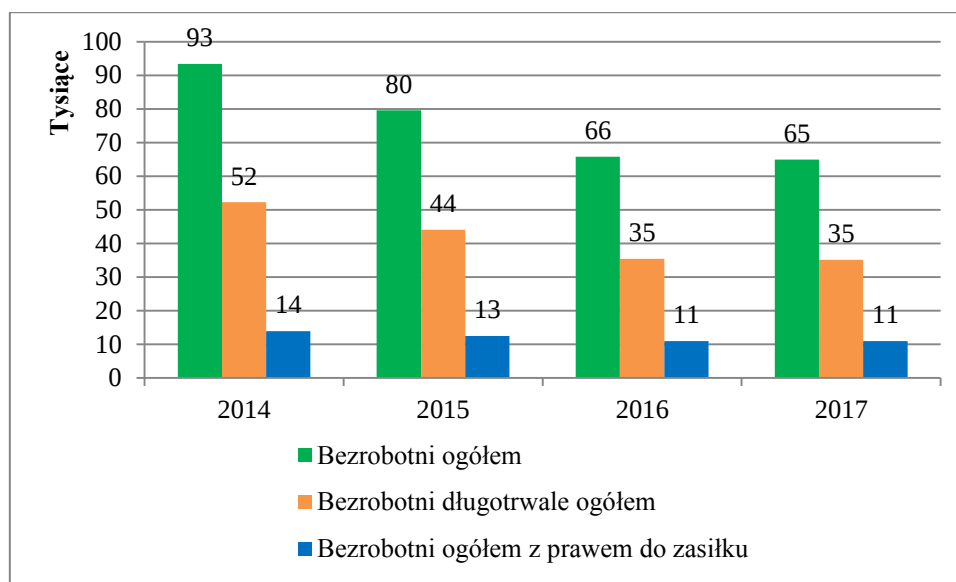
Struktura ludności według płci, od kilku lat nie ulega większym zmianom. W ogólnej liczbie mieszkańców województwa, podobnie jak w kraju, nieznacznie przeważają kobiety, które stanowią 51,3% ludności. Na koniec 2015 r. liczba kobiet na terenie województwa osiągnęła poziom 878 tys. i była o 2 858. niższa niż przed rokiem. Wskaźnik feminizacji również od kilku lat nie wykazuje większych zmian i oscyluje na poziomie – 106 kobiet na 100 mężczyzn.

Rynek pracy

Liczba bezrobotnych w województwie zachodniopomorskim na koniec 2016 roku osiągnęła poziom 65,8 tys. osób i była niższa o 13,7 tys. od poziomu z roku poprzedniego. Grupa osób długotrwale bezrobotnych liczyła 35 tys. osób – 54% ogółu bezrobotnych (w 2015 - 55%).

Prawo do zasiłku w 2016 roku posiadało 11 tys. mieszkańców województwa (17% ogółu bezrobotnych) i stanowili oni o 1,5 tys. osób mniej liczną grupę niż przed rokiem.

Wykres nr 2. Bezrobotni w Województwie Zachodniopomorskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS

Infrastruktura społeczna

Zasób mieszkań komunalnych w okresie ostatnich kilku lat wyraźnie maleje. W roku 2016 r. liczba mieszkań należących do gminy osiągnęła poziom 49,1 tys. i była niższa o 1,05 tys. mieszkań niż przed rokiem. Natomiast liczba wniosków o mieszkanie z zasobów gminy zwiększała się z 5,8 tys. w roku 2015 do 7 tys. w 2016 roku.

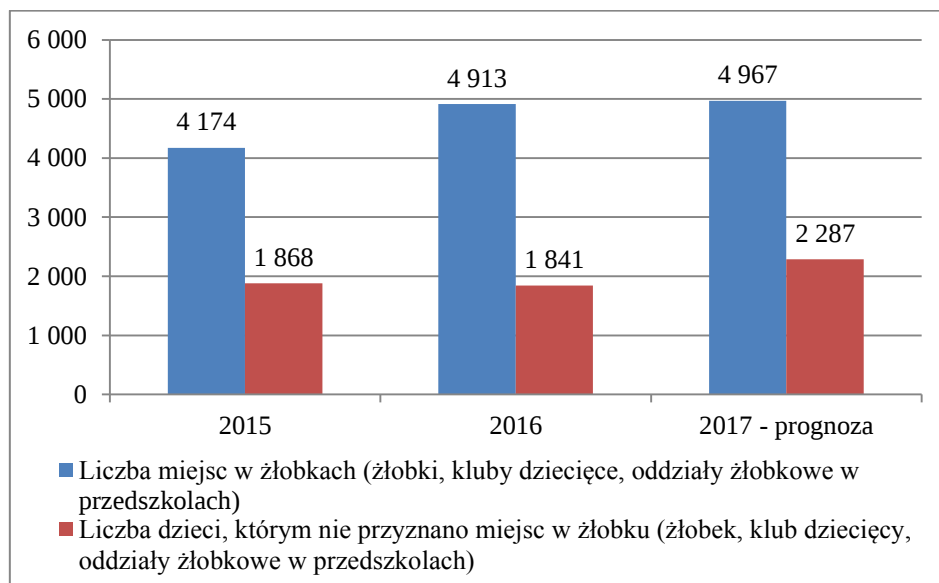
Na przełomie ostatnich lat wzrosła liczba mieszkań socjalnych i kształtuje się ona na poziomie od 5,9 tys. w roku 2015 do 6,4 tys. lokali w roku 2016. W niewielkim stopniu, aczkolwiek systematycznie, rośnie liczba oczekujących na mieszkanie socjalne i obecnie wynosi ona 7,4 tys. osób.

Liczba wyroków eksmisyjnych, utożsamiana z liczbą dłużników wskazanych przez sąd bez prawa do lokalu socjalnego lub zamiennego, w 2016 r. osiągnęła poziom 1,8 tys., podczas gdy w 2015 roku – 1,9 tys.

Liczba publicznych i niepublicznych żłobków, oddziałów żłobkowych, klubów dziecięcych na terenie województwa systematycznie rośnie. Na koniec 2016 roku ich liczba wynosiła 137 placówek, tj.

o 17,5% więcej niż przed rokiem. Tak znaczny przyrost liczby żłobków w województwie nie wpłynął istotnie na zmniejszenie liczby dzieci, którym nie przyznano miejsca w żłobku (z powodu braku miejsc) – w 2015 r. było to 1 868 dzieci, zaś w 2016 r. – 1 841 dzieci. Tempo wzrostu popytu na usługi opiekuńcze nad dziećmi do 3 lat jest znacznie szybsze od przyrostu placówek, które takie usługi świadczą, a przede wszystkim, od liczby miejsc w tych placówkach. Jedną z przyczyn takiej sytuacji może być fakt, iż nowopowstałe żłobki to placówki małe, mogące przyjąć znacznie mniejszą liczbę dzieci niż obiekty dotychczas istniejące – średnia wielkość nowopowstałego żłobka to 36 miejsc, zaś przeciętna wielkość dotychczas istniejących to 37 miejsc.

Wykres nr 3. Liczba miejsc w żłobkach do liczby dzieci którym nie przyznano miejsca

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS

Liczba publicznych i niepublicznych przedszkoli wraz z liczbą oddziałów przedszkolnych przy szkole podstawowej, punktów przedszkolnych i zespołów wychowania przedszkolnego zlokalizowanych na terenie województwa wraz z oddziałami przedszkolnymi w szkołach podstawowych osiągnęła poziom we wrześniu 2016 roku - 736 placówek, zaś liczba miejsc jaką dysponowały ww. placówki przekroczyła 51 tys. (w 2015 roku – 49 tys.). Przeciętnej wielkości placówka przedszkolna oferowała w 2016 roku 69 miejsc (w 2015 – 70 miejsc). wzrosła liczba dzieci, którym nie przyznano miejsca w przedszkolu z 395 w roku 2015 do 546 w roku 2016.

Ważnym elementem infrastruktury społecznej są świetlice oraz kluby dla dzieci i młodzieży. Zalicza się do nich placówki kulturalne (zgodnie z definicją GUS, sprawozdanie K-07) posiadające z reguły jedno pomieszczenie, niezbędny sprzęt i obejmujące swym zasięgiem działania małe grupy środowiskowe, a działalność prowadzona jest zasadniczo przez działaczy społecznych przy pomocy kierownika świetlicy. W tej definicji mieszczą się także placówki wsparcia dziennego.

Liczba ww. placówek zlokalizowanych na terenie województwa wynosiła w 2016 roku 1 159 obiektów, z czego 337 stanowiły placówki przyszkolne, a 822 – pozaszkolne.

W Zachodniopomorskiem w 2016 roku istniało również 291 placówek (świetlice i kluby) określane jako Kluby Seniora, zajmujące się rozwojem życia kulturalnego, oświatowego, towarzyskiego i rekreacyjnego osób starszych.

Kolejnym typem podmiotów infrastruktury społecznej są hospicja, w których sprawuje się wszechstronną opiekę zdrowotną, psychologiczną i społeczną nad pacjentami znajdującymi się w stanie terminalnym. Na terenie województwa, w 2016 r., funkcjonowały 5 tego typu podmioty.

W województwie zachodniopomorskim nie istnieją ośrodki dla cudzoziemców ubiegających się o status uchodźcy.

2. DANE O KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY I WSPARCIA

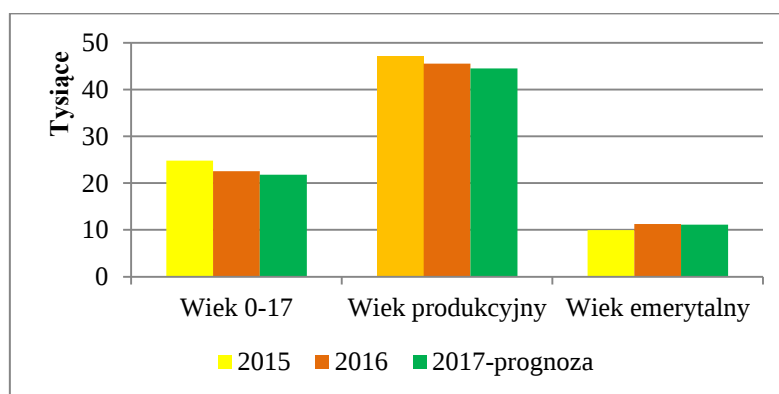
Analiza nadesłanych danych, dotyczących osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej, umożliwia przedstawienie rozkładu przestrzennego, w podziale na powiaty, a także opracowanie prognozy w tym zakresie na rok następny, dla całego województwa zachodniopomorskiego.

Liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia w roku oceny (2016) wynosiła 139 818. Kategoria pomoc i wsparcie została stworzona przede wszystkim dla powiatowych centrów pomocy rodzinie (PCPR), aby mogły wykazać swoją pracę w zakresie pomocy.

W roku oceny, **liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej** wynosiło 80 124 osób, w tym 45 374 długotrwale korzystających (57% ogółu osób korzystających). Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia z pomocy społecznej wynosiła 56 463, co przekłada się na 132 265 osób w tych rodzinach.

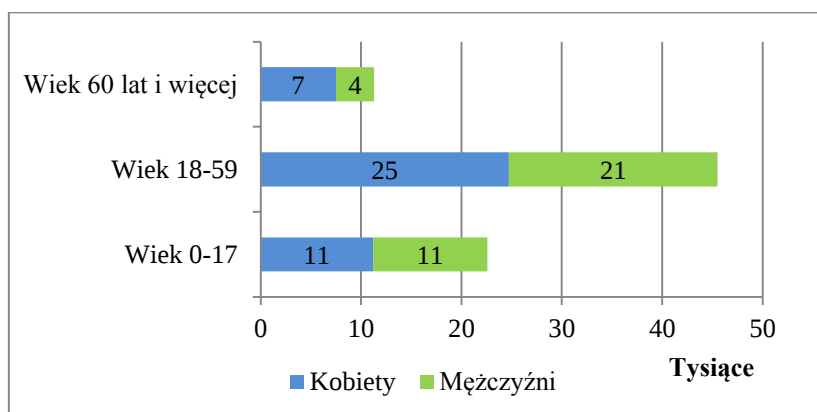
Porównując dane z rokiem poprzednim, można zaobserwować spadek liczby beneficjentów, który na poziomie całego województwa wyniósł około 8%.

Wykres nr 4. Liczba beneficjentów pomocy społecznej w podziale na wiek¹ na terenie województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS

Wykres nr 5. Liczba beneficjentów pomocy społecznej w podziale na płeć, na terenie województwa

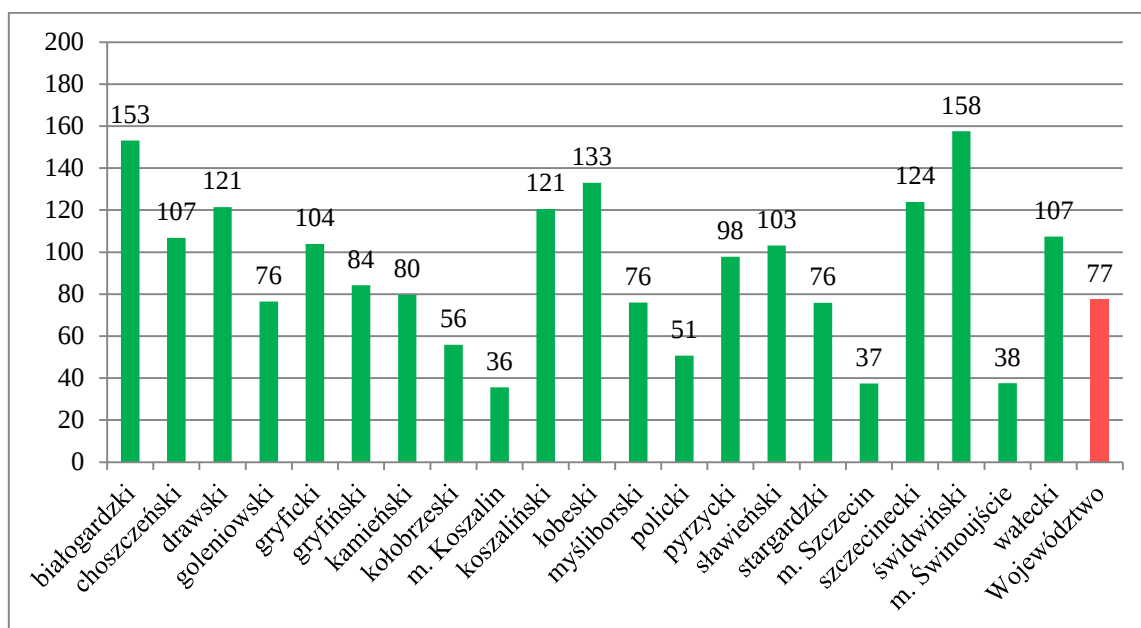

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS

¹ wiek produkcyjny: kobiety w wieku 18-59 lat, mężczyźni 18-64 lat
wiek poprodukcyjny: kobiety w wieku 60 i więcej, mężczyźni 65 i więcej

Wskaźnik deprivacji lokalnej, liczony jako liczba korzystających z pomocy społecznej (beneficjentów) na 1000 mieszkańców, jest w województwie zachodniopomorskim przestrzennie zróżnicowany, a jego przeciętna wartość oscyluje wokół liczby 77 beneficjentów pomocy na 1000 mieszkańców. W większości powiatów w województwie (13 na 21 powiatów), wskaźnik deprivacji lokalnej w 2016 roku był wyższy niż średnia dla województwa. Największą wartość wskaźnika odnotowano w powiecie świdwińskim – 158, najmniejszą w mieście Koszalin – 36. Ponadto, warto zaznaczyć, iż w większości powiatów wartość wskaźnika spadła, co oznacza, że mniej ludzi korzysta z pomocy społecznej.

Wykres nr 6. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie, na każde 1000 mieszkańców [wg powiatów]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS

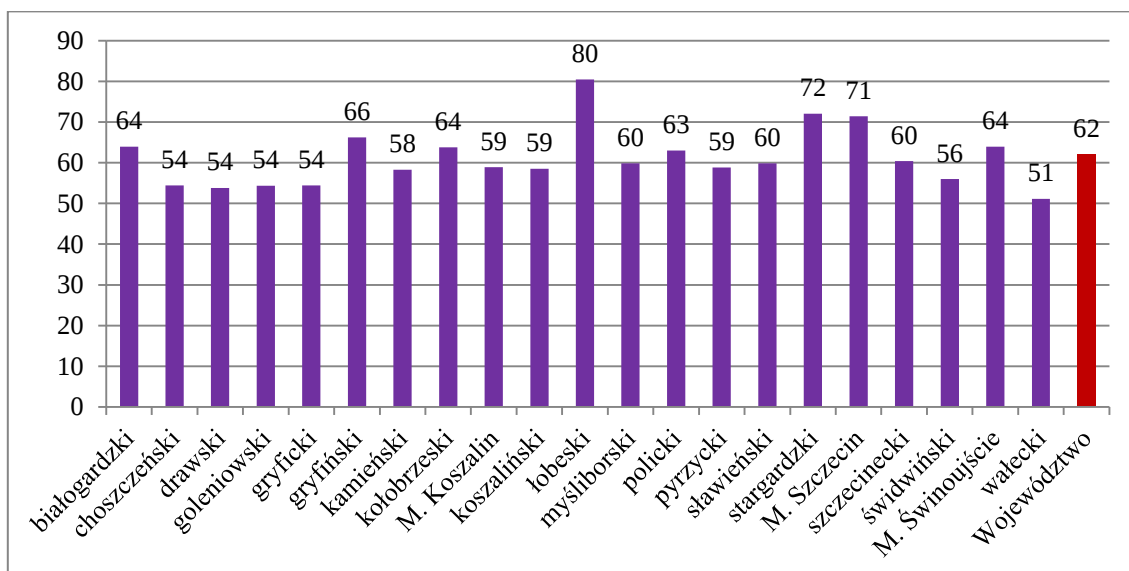
Pomoc społeczną, zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej, dzieli się na pieniężną i niepieniężną. Do świadczeń pieniężnych zalicza się następujące formy pomocy:

- zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową, ekologiczną,
- zasiłki stałe,
- zasiłki okresowe,
- zasiłki celowe na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w NFZ,
- zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- inne zasiłki celowe,
- specjalne zasiłki celowe,
- pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłku lub pożyczki,
- pomoc pieniężna na usamodzielnienie,
- pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą.

W roku oceny, świadczenia pieniężne zostały przyznane 49 743 osobom, co stanowiło 62% ogółu osób, którym przyznano świadczenia. W odniesieniu do ogółu rodzin korzystających z pomocy społecznej, 81% rodzin (45 922 rodziny) otrzymało świadczenia pieniężne. Pośrednio, beneficjentami świadczeń pieniężnych byli członkowie tych rodzin, tj. w sumie – 102 970 osób. Porównując wartości wskaźnika do poprzedniego roku można zaobserwować spadek o 15%.

Wskaźnik pomocy pieniężnej (odsetek beneficjentów otrzymujących świadczenie pieniężne do ogółu beneficjentów pomocy) dla województwa zachodniopomorskiego wynosił 62%. Najniższą wartość wskaźnika wykazała gmina Boleszkowice - 23%, najwyższą gmina Cedynia, Dobrzany i Ińsko - 100%. Wartość wskaźnika w miastach na prawach powiatu wynosiła 69%. Spośród powiatów i miast na prawach powiatu, najczęściej świadczenie pieniężne przyznawano w powiecie Łobeskim i Stargardzkim, najrzadziej w powiecie Wałeckim.

Wykres nr 7. Odsetek osób, którym przyznano świadczenia pieniężne w liczbie osób, którym przyznano świadczenia ogółem w podziale na powiaty [%].

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS

Do świadczeń niepieniężnych zalicza się następujące formy pomocy:

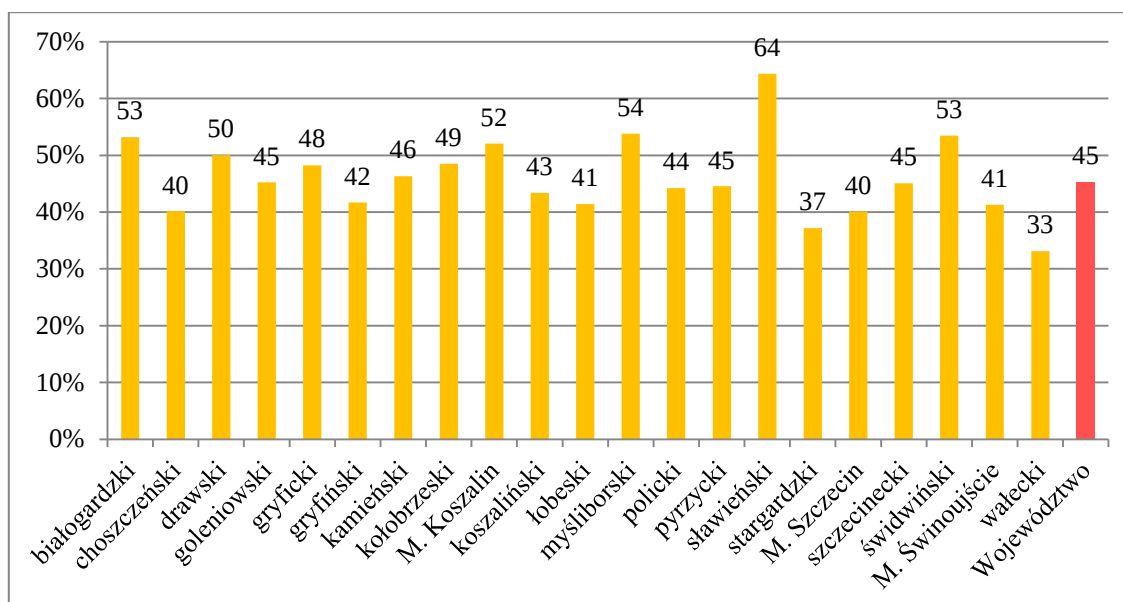
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- schronienie,
- posiłek,
- ubranie,
- inna pomoc rzeczowa,
- usługi opiekuńcze,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze,
- zasiłki celowe w formie biletu kredytowanego,
- sprawienie pogrzebu,
- pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie w naturze,

- uzyskanie odpowiednich warunków mieszkaniowych (w ramach usamodzielnienia)
- pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej (w ramach usamodzielnienia).

W roku oceny, świadczenia niepieniężne przyznano 36 324 osobom, co stanowiło 45% ogółu osób, którym przyznano jakąkolwiek formę świadczenia. Liczba rodzin, które skorzystały z tej formy, wynosiła 24 003 (42,5% ogółu rodzin korzystających z pomocy społecznej), a łączna liczba członków tych rodzin to 71 447.

Odsetek osób, którym przyznano świadczenia niepieniężne w liczbie osób, którym przyznano świadczenia ogółem, na poziomie gmin wynosi 45%, gdzie najniższą wartość odnotowano w gminie wiejskiej Wałcz - 14%, a najwyższą w gminie Myślibórz - 87%. Wśród miast na prawach powiatu, odsetek ten wyniósł średnio 42%.

Wykres nr 8. Odsetek osób, którym przyznano świadczenia niepieniężne w liczbie osób, którym przyznano świadczenia ogółem w podziale na powiaty [%].

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS

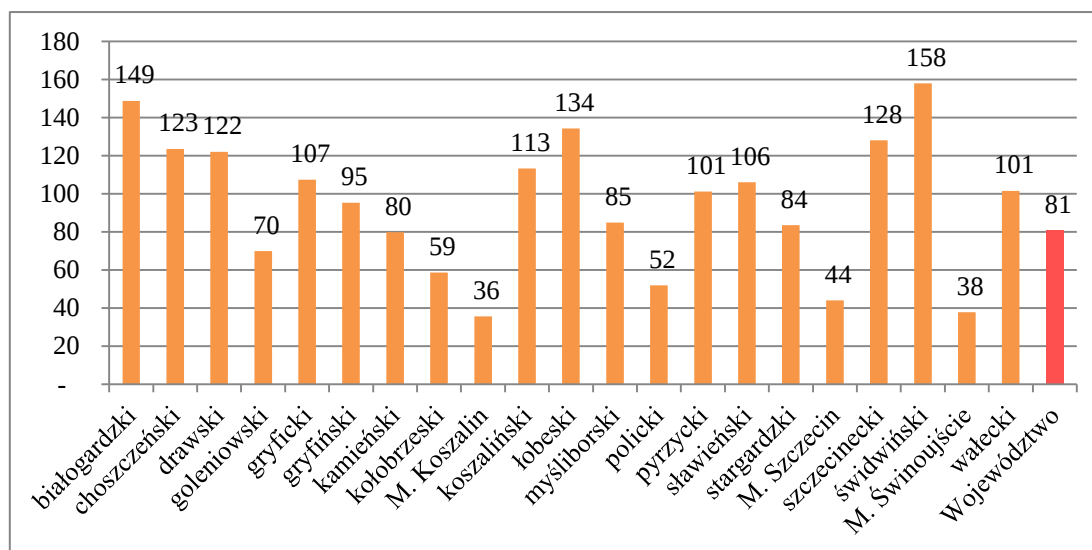
Spośród powiatów i miast na prawach powiatu, największy odsetek świadczeń niepieniężnych odnotowano w powiecie ślawieńskim – 64 %, najmniejszy zaś w powiecie wałeckim – 33%.

Wywiad środowiskowy

Obligatoryjnym elementem systemu, mającym zastosowanie wobec osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, jest wywiad środowiskowy. Uprawnienie do jego przeprowadzenia posiada tylko, z mocy ustawy, pracownik socjalny (art. 107 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej; Dz.U.2016.930 t.j.). Wywiad uruchamia się w celu rozpoznania sytuacji klienta, dobrania jak najskuteczniejszych narzędzi wsparcia dla konkretnej osoby lub rodziny.

W województwie, w roku oceny (2016), przeprowadzono wywiady środowiskowe w 70 596 rodzinach. Łączna liczba osób, które objęto wywiadami, wyniosła 137 834. Najwyższy odsetek odnotowano w powiecie świdwińskim – 158 osoby na każde 1000 mieszkańców, a najniższy w mieście Koszalin – 36 osób na każde 1000 mieszkańców.

Wykres nr 9. Liczba osób w rodzinach, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy, na każde 1000 mieszkańców, w podziale na powiaty

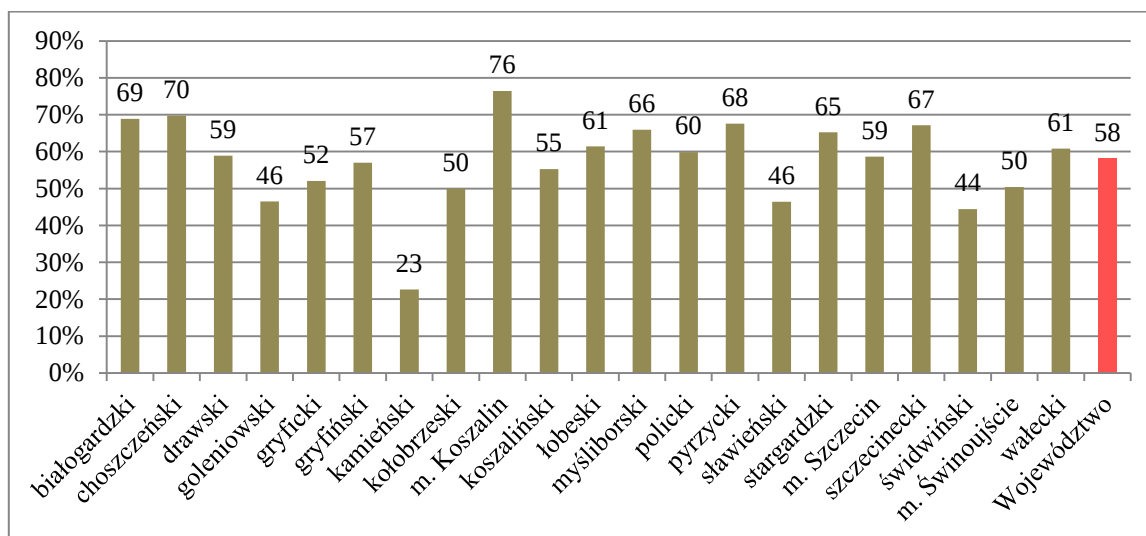

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS

Powody udzielania pomocy i wsparcia

W okresie 2012 – 2016, najczęstszymi powodami udzielenia pomocy i wsparcia w województwie zachodniopomorskim było ubóstwo oraz bezrobocie. W 2016 r. 58% rodzin (75 728 osób) korzystających z pomocy żyło w biedzie. Ubóstwo, jako przyczynę korzystania z pomocy, najczęściej wskazywano w mieście Koszalin (76%) i w powiecie Choszczeńskim (69%), najrzadziej zaś w powiecie kamieńskim – 23%.

Wykres nr 10. Odsetek osób w rodzinach, którym przyznano świadczenia z powodu ubóstwa, w liczbie osób w rodzinach, którym przyznano świadczenia ogółem, w podziale na powiaty [%]

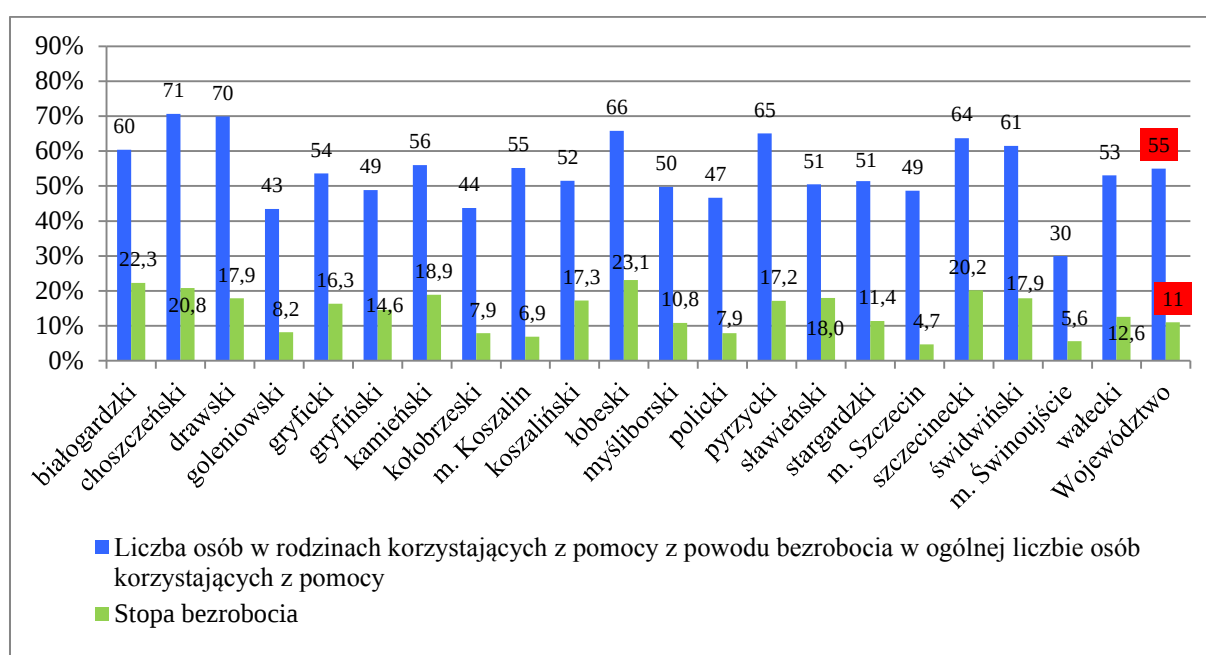
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS

Problem bezrobocia dotyczył 47% rodzin (71 581 osób), którym przyznano pomoc. Udział rodzin korzystających z pomocy z tytułu bezrobocia, w ogólnej liczbie klientów pomocy – spadł o ok. 5 p.p.

(punkty procentowe). W zależności od powiatu, wskaźnik ten w 2016 roku wahał się od 30% w powiecie grodzkim Świnoujście, do 71% w powiecie choszczeńskim.

Na poniższym wykresie zestawiono ww. wskaźnik ze stopą bezrobocia w powiatach. Analiza graficzna wyników nie wskazuje na istnienie zależności pomiędzy odsetkiem osób w rodzinach korzystających z pomocy z tytułu bezrobocia, w ogólnej liczbie osób korzystających z pomocy, a stopą bezrobocia. Jest to zatem jeden z wielu argumentów podważających tezę, iż tworzenie nowych miejsc pracy spowoduje zmniejszenie liczby beneficjentów pomocy. Można przypuszczać, iż znaczna część beneficjentów pomocy nie zdoła podjąć pracy ad hoc, gdyż w dużej liczbie są to klienci długotrwale korzystający z pomocy, wymagający uprzednio ścieżki reintegracji społecznej a dopiero w końcowej fazie – zawodowej.

Wykres nr 11. Bezrobocie wśród beneficjentów pomocy społecznej oraz bezrobocie ogółem, wg powiatów na koniec 2016 r. [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS

Znaczący odsetek beneficjentów korzystających z pomocy społecznej to osoby niepełnosprawne oraz długotrwale bądź ciężko chorujące. Problem niepełnosprawności dotyczy ponad 34% rodzin korzystających z pomocy, zaś długotrwała bądź ciężka choroba jest powodem przyznania pomocy w prawie 37% rodzinach objętych wsparciem.

Częstym powodem przyznania świadczenia była także bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Z tego powodu pomoc otrzymało 7 659 rodzin (27 093 osób) – prawie co ósma rodzina korzysta z pomocy.

Najrzadziej pomoc przyznawano z tytułu:

- sieroctwa – 58 liczba rodzin (153 osób w rodzinach),
- narkomanii – 233 liczba rodzin (339 osób w rodzinach),
- zdarzeń losowych, klęsk żywiołowych i ekologicznych,

Usługi pomocy społecznej

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem².

Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

W ramach realizacji usług opiekuńczych, gminy w województwie zachodniopomorskim poniosły wydatki na poziomie 28 907 124 zł. Pomoc została udzielona 5 591 osobom. Ze względu na wielokrotne korzystanie z tej formy pomocy przez poszczególne osoby, łączna liczba udzielonych świadczeń wyniosła 1 653 902.

Wśród ogółu beneficjentów korzystających z usług opiekuńczych, 333 osoby korzystały ze specjalistycznych usług. W sumie zrealizowano ich 53 768, na łączną kwotę 1 180 656 zł. Przeciętny koszt jednostkowy usługi opiekuńczej oscylował na poziomie 17,5 zł, natomiast specjalistycznej usługi opiekuńczej – 22 zł.

Do pozostałych usług świadczonych przez instytucje pomocy społecznej zalicza się, między innymi: poradnictwo specjalistyczne, pracę socjalną, interwencję kryzysową, kontrakt socjalny, specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Z zebranych danych wynika, że największa liczba osób skorzystała z usług w zakresie pracy socjalnej. Pomoc została udzielona 38 291 rodzinom.

W roku oceny, wsparcie w postaci poradnictwa specjalistycznego świadczone 6 622 rodzinom.

W roku 2016, 4 462 osób zdecydowało się na podpisanie kontraktu socjalnego (w tym 380 – w ramach Klubu Integracji Społecznej). Ogólna liczba osób z którymi pracowano na podstawie kontraktu socjalnego (w tym kontynuacja z 2015), wyniosła 6 563.

Liczba osób, które skorzystały z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w 2016 r., wyniosła 519. Koszt zrealizowanych usług zamknął się kwotą 3 871 957 zł.

Forma pomocy w postaci interwencji kryzysowej świadczona była w 807 rodzinach.

Ponadto, z analizy danych zebranych w sprawozdaniach OZPS wynika, że usługi pomocy społecznej w roku 2017 pozostaną na zbliżonym poziomie do usług z roku 2016. Ulegną nasileniu te formy, które odnoszą się do osób starszych.

² Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

2.1. GMINA – ZADANIA OPS ORAZ MOPS, MOPR

Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej

W skład świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej wchodzi kilka rodzajów zasiłków, m.in. zasiłek stały, zasiłek okresowy oraz zasiłek celowy.

Zasiłek stały przysługuje³:

- pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej;
- pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Zasiłek stały ustala się w wysokości:

- w przypadku osoby samotnie gospodarującej – różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, z tym że kwota zasiłku nie może być wyższa niż 604 zł miesięcznie;
- w przypadku osoby w rodzinie – różnicy między kryterium dochodowym na osobę w rodzinie a dochodem na osobę w rodzinie.

Kwota zasiłku stałego nie może być niższa niż 30 zł miesięcznie.

W przypadku zbiegu uprawnień do zasiłku stałego i renty socjalnej, świadczenia pielęgnacyjnego lub dodatku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania, zasiłek stały nie przysługuje.

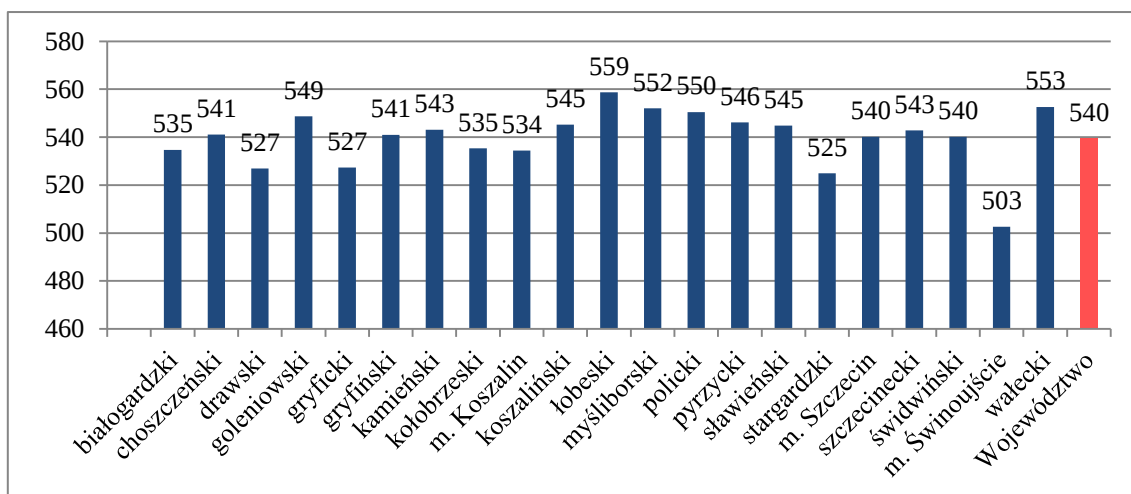
W roku oceny zasiłek stały został przyznany 11 401 mieszkańcom województwa. W sumie przyznano 114 177 świadczenia na łączną kwotę 57 108 849 zł. Średnio, jedno świadczenie wyniosło 500 zł, zaś średnia wartość zasiłku przyznanego jednemu beneficjentowi (w całym 2016 roku) wyniosła 5 009 zł.

Średnie kwoty zasiłków stałych, rosnące z roku na rok, w roku 2016 wynosiły:

- dla osoby samotnie gospodarującej – 540 zł (przyznany średnio 10 razy w ciągu roku)
- dla osoby w rodzinie – 322 zł (przyznany przeciętnie 9 razy w ciągu roku).

³ Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Wykres nr 12. Średnia kwota jednego zasiłku stałego dla osoby samotnie gospodarującej, w podziale na powiaty [zł]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS

Wykres nr 13. Średnia kwota jednego zasiłku stałego dla osoby w rodzinie, w podziale na powiaty [zł]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS

Zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego⁴:

- osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej;
- rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny.

⁴ Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Zasiłek okresowy ustala się:

- w przypadku osoby samotnie gospodarującej – do wysokości różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, z tym że kwota zasiłku nie może być wyższa niż 418 zł miesięcznie;
- w przypadku rodziny – do wysokości różnicy między kryterium dochodowym rodziny a dochodem tej rodziny.

Kwota zasiłku okresowego ustalona zgodnie z ust. 2 nie może być niższa niż 50% różnicy między:

- kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby;
- kryterium dochodowym rodziny a dochodem tej rodziny.

Kwota zasiłku okresowego nie może być niższa niż 20 zł miesięcznie.

W przypadku podjęcia zatrudnienia przez osobę objętą kontraktem socjalnym pobierającą zasiłek okresowy, może być on wypłacany nadal, niezależnie od dochodu, do dnia wynikającego z decyzji przyznającej zasiłek okresowy, nie dłużej jednak niż do 2 miesięcy od dnia, w którym osoba została zatrudniona. W tej sytuacji zasiłek okresowy jest wypłacany niezależnie od dochodu nie częściej niż raz na 2 lata.

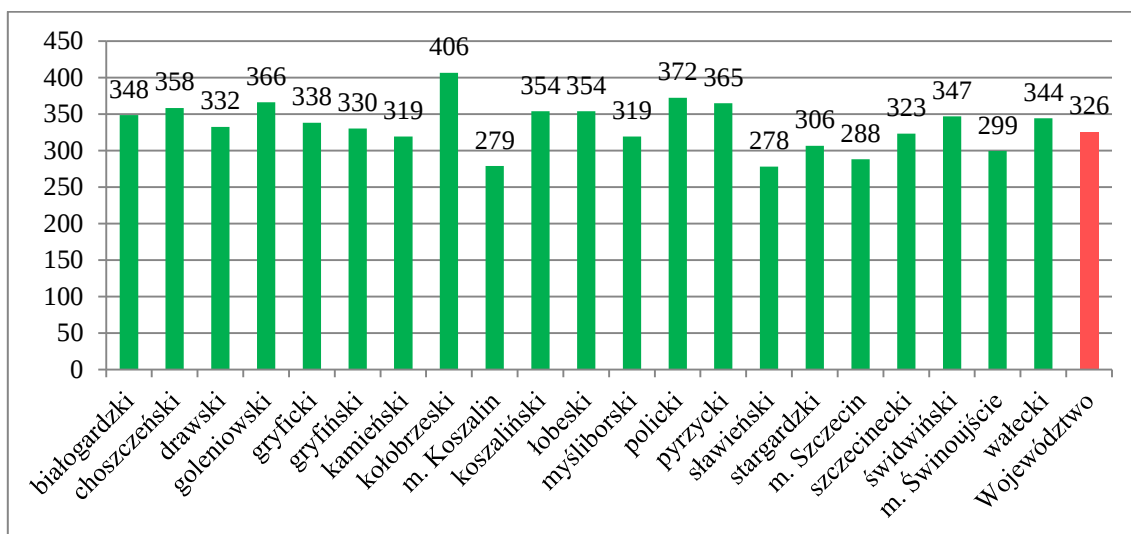
Okres, na jaki jest przyznawany zasiłek okresowy, ustala ośrodek pomocy społecznej na podstawie okoliczności sprawy.

Rada gminy, w drodze uchwały, może podwyższyć minimalne kwoty zasiłku okresowego.

Zasiłek okresowy może być przyznany w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe, pod warunkiem zwrotu części lub całości kwoty zasiłku.

W roku oceny, zasiłek okresowy przyznano 25 667 osobom. Średnio, jedno świadczenie wyniosło 326 zł. Liczba zasiłków okresowych, wypłaconych w roku 2016 w całym województwie, osiągnęła poziom 141 055 świadczeń, a ich łączna wartość wyniosła 45 968 901 zł. Ponadto, zasiłek ten był przyznawany średnio 5 raz w ciągu roku.

Wykres nr 14. Średnia kwota jednego zasiłku okresowego w podziale na powiaty [zł]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS

W roku oceny, średnia wysokości zasiłku okresowego, wynosiła, w zależności od powodu:

- bezrobocie - 352 zł, przy częstotliwości 5 razy w ciągu roku,
- długotrwała choroba - 270 zł, przy częstotliwości 4 razy w ciągu roku,
- niepełnosprawność - 181 zł, przy częstotliwości 5 razy w ciągu roku,
- możliwość utrzymania uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego - 269 zł, przy częstotliwości 3 razy w ciągu roku.

Zasiłek celowy jest to świadczenie fakultatywne, przyznawane na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu⁵.

Osobom bezdomnym i innym osobom nieposiadającym dochodu oraz możliwości uzyskania świadczeń zdrowotnych, może być przyznany zasiłek celowy na pokrycie części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne.

Zasiłek celowy może być przyznany również w formie biletu kredytowanego.

Zasiłek celowy może być przyznany również w celu realizacji postanowień kontraktu socjalnego. Wówczas może być wypłacany niezależnie od dochodu, przez okres do 2 miesięcy od dnia, w którym osoba objęta kontraktem socjalnym, w trakcie jego realizacji, stała się osobą zatrudnioną.

Zasiłek celowy może być przyznany osobie albo rodzinie, które poniosły straty w wyniku:

- zdarzenia losowego
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

W tych przypadkach, zasiłek może być przyznany niezależnie od dochodu i może nie podlegać zwrotowi.

Specjalny zasiłek celowy

Świadczenie może być przyznane w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie lub rodzinie posiadającej dochód przekraczający kryterium ustawowe, w wysokości nie wyższej niż (odpowiednio) kryterium dochodowe ustalone dla osoby samotnie gospodarującej lub rodziny. Świadczenie to nie podlega zwrotowi.

Zasiłek celowy na zasadach zwrotu

Świadczenie to może być przyznane w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe, jednak pod warunkiem zwrotu części lub całości kwoty zasiłku.

Zasiłek celowy w 2016 roku otrzymało 39 247 osób. Łączna wartość zasiłków tego rodzaju wyniosła na poziomie województwa 35 090 299 zł. Średnia wartość zasiłku celowego na jedną osobę to 894 zł.

W roku oceny, na zasiłek celowy przyznany w ramach wieloletniego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, wydano w województwie 19 702 984 zł. Średnio na jedno świadczenia wydano 175 zł.

⁵ Ibidem

W ogólnej liczbie decyzji o przyznaniu (bądź odmowie) pomocy, 2% stanowiły odmowy. Wskaźnik odmów z powodu niespełnienia kryterium dochodowego oscylował na poziomie 27%, a z powodu braku środków – 18%.

Świadczenia niepieniężne z pomocy społecznej

Katalog świadczeń niepieniężnych z pomocy społecznej obejmuje zapewnienie (m.in.):

- posiłku,
- schronienia,
- ubrania,
- sprawienia pogrzebu,
- pobytu w domu pomocy społecznej.

Świadczenie w formie posiłku, w roku oceny, otrzymywało 30 443 osób, w tym 24 680 dzieci. Łączna liczba świadczeń osiągnęła poziom 3 902 933 posiłków, a łączny ich koszt wyniósł 22 527 167 zł. Średnia wartość jednego posiłku to ok. 5,77 zł. W roku 2017, prognozuje się spadek liczby osób korzystających z tej formy wsparcia.

Schronienie udzielone zostało 761 osobom. Łącznie udzielono 86 746 świadczeń schronienia, których koszt wyniósł 2 271 950 zł. Jednostkowy koszt tego typu świadczenia oscylował na poziomie 26 zł, zaś zsumowana, średnia wartość usługi schronienia (na ogół sezonowego) jednej osobie potrzebującej wyniosła 2 985 zł w ciągu roku.

Pomoc w postaci ubrań (wielokrotną, świadczoną łącznie 1 230 razy) otrzymało 575 osób. Łączny koszt świadczeń wyniósł 36 934 zł. Jednostkowy koszt świadczenia „ubranie” kształtował się na poziomie ok. 30 zł, a w przeliczeniu na osobę – 64 zł.

Świadczenie w postaci sprawienia pogrzebu, w skali całego województwa, przyznano 271 osobom. Łączny koszt świadczeń wyniósł 598 417 zł. Jednostkowy koszt usługi kształtował się na poziomie 2 758 zł. Prognozy na 2017 r. wskazują na wzrost liczby tego świadczenia.

Decyzja o udzieleniu świadczenia w formie pobytu w domu pomocy społecznej przyznana została 2 818 osobom (w sumie, w 2016 r., odnotowano 28 552 tych świadczeń). Łączny koszt świadczeń na poziomie całego województwa wyniósł 61 290 095 zł. W roku 2017 przewidziane jest zwiększenie ogólnej kwoty świadczeń o ok. 3 mln zł, przy wzroście liczby pensjonariuszy o ok. 62 osób.

Indywidualne programy pomocy w gminach i miastach na prawach powiatu obejmują:

- program wychodzenia z bezdomności,
- program zatrudnienia socjalnego.

Indywidualny program zatrudnienia socjalnego realizowany był poprzez zawarcie indywidualnych umów z osobami skierowanymi do zajęć w centrach integracji społecznej. Liczba osób objętych indywidualnymi programami zatrudnienia socjalnego wyniosła 298, a programami wychodzenia z bezdomności zaledwie 36.

Ponadto, w roku oceny asystenci rodziny sporządzili plan pracy z 2 579 rodzinami przy liczbie asystentów rodzinnych – 210.

2.2. POWIAT - ZADANIA PCPR ORAZ MOPR

W podrozdziale tym przedstawiono analizę danych związanych z zadaniami realizowanymi przez powiatowe centra pomocy rodzinie oraz miejskie ośrodki pomocy rodzinie (w miastach na prawach powiatu):

- Indywidualne programy pomocy;
- Wspieranie rodziny i piecza zastępcza;
- Usamodzielnienie;
- Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych.

Indywidualne programy pomocy

W roku oceny, w ramach indywidualnych programów zatrudnienia socjalnego w centrum integracji społecznej zawarto 115 umowy. Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, kierowany był do 257 osób.

Najmniej osób skorzystało z indywidualnego programu integracji cudzoziemców – 11 osób.

Wspieranie rodziny i piecza zastępcza

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. 2016 poz. 575 ze zm.) na nowo ukształtowała system pieczy zastępczej w Polsce. Sprawozdania przesyłane przez Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie zawierają informacje dot. liczby rodzin zastępczych, w tym spokrewnionych z dzieckiem, zawodowych i niezawodowych oraz dane dot. usamodzielnienia dzieci opuszczających pieczę zastępczą.

Według danych zebranych ze sprawozdań OZPS, w 2016 roku w województwie zachodniopomorskim funkcjonowały **2 565 rodzin zastępcze ogółem**, w tym:

- 645 rodzin niezawodowych,
- 135 rodzin zawodowych.

Szacuje się, że w roku 2017 ich ogólna liczba nie ulegnie zmian.

Łączna liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w 2016 roku wynosiła 5 215 dzieci, z czego:

- 4 015 – w formach rodzinnej pieczy zastępczej (łącznie koszt – 41 423 786 zł; 845 zł – miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka),
- 997 – w instytucjonalnej pieczy zastępczej (46 264 705 zł; 3 867 zł – miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka).

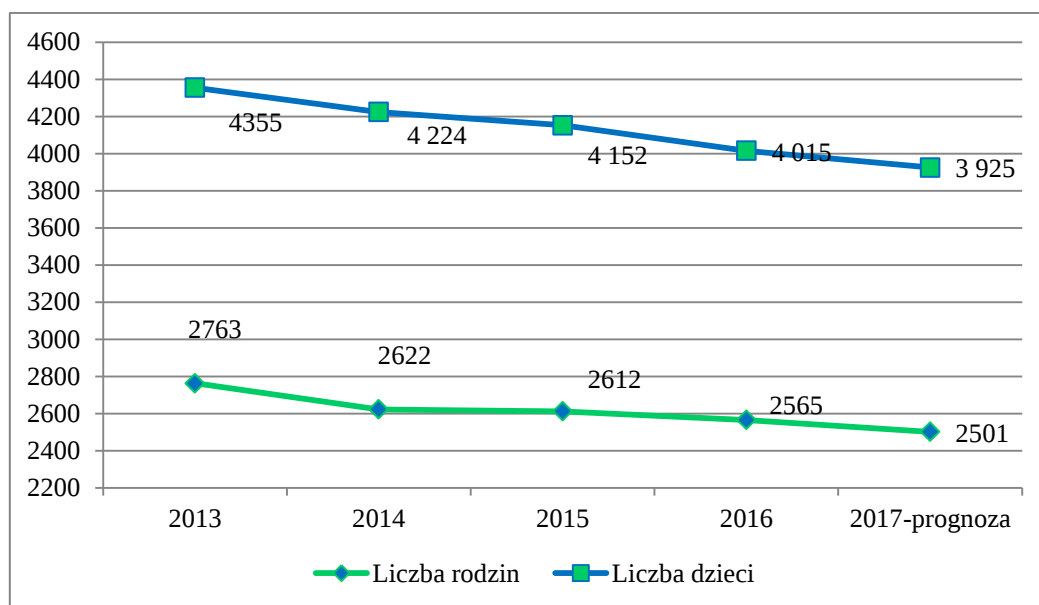
Podobnie jak w latach poprzednich, najwięcej dzieci znajduje się w rodzinach zastępczych spokrewnionych z dzieckiem – 2 227 dzieci.

W roku oceny funkcjonowało w regionie **16 rodzin zastępczych specjalistycznych**, w których było umieszczonych 42 dzieci. Łącznie kwota świadczeń wyniosła 676 251 zł.

Funkcję **pogotowia rodzinnego** pełniło 39 rodzin, a liczba dzieci umieszczonych w tych rodzinach wynosiła 211. Łącznie na ww. cel wydano 2 325 611 zł.

Kolejną formą pieczy zastępczej typu rodzinnego są **rodzinne domy dziecka**. Według danych przesłanych przez Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie, w placówkach tego typu przebywało ogółem 380 dzieci (w 56 domach). Przewiduje się, że w 2017 roku liczba rodzinnych domów dziecka zmaleje o 3, a tym samym liczba dzieci w nich przebywających zmaleje o ok. 28.

Wykres nr 15. Liczba rodzin oraz dzieci ogółem w rodzinnej pieczy zastępczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS

Plan pomocy dziecku jest sporządzany przez koordynatora pieczy zastępczej lub organizatora rodzinnej pieczy zastępczej we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka. W roku oceny, plan pomocy dotyczył 2 570 dzieci.

W roku oceny wydano 316 opinie w zakresie kwalifikacji kandydatów na rodziny zastępcze i doprowadzenia rodzinnych domów dziecka. Liczba ta w 2017 roku powinna się zwiększyć.

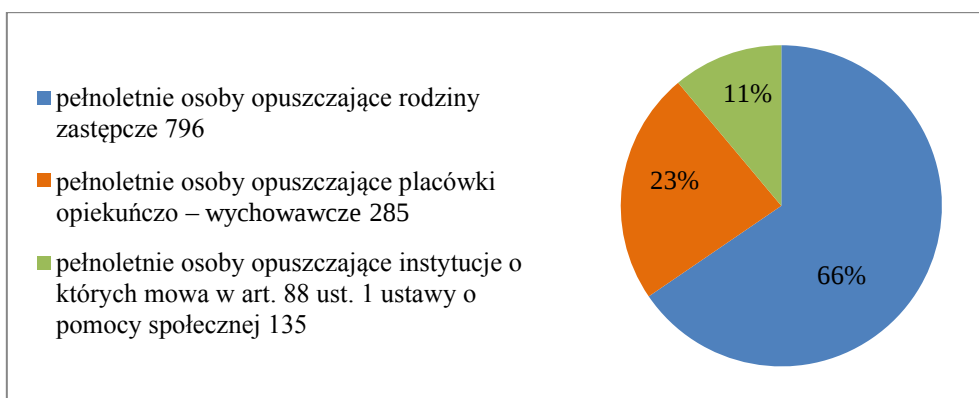
Usamodzielnienie

W roku oceny, 1 089 osoby objęte były indywidualnym programem usamodzielnienia. Usamodzielnienie dotyczy osób pełnoletnich, które opuszczają rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo – wychowawcze, instytucje, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej. Młodzież ta uprawniona jest do otrzymania świadczenia pieniężnego w formie:

- pomocy pieniężnej na usamodzielnienie;
- pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki;
- pomocy pieniężnej na zagospodarowanie.

W 2016 roku, liczba osób usamodzielnionych na wszystkich poziomach wynosiła 1 216, w tym 796 to osoby opuszczające rodziny zastępcze. Łącznie kwota świadczeń wyniosła 6 777 364 zł.

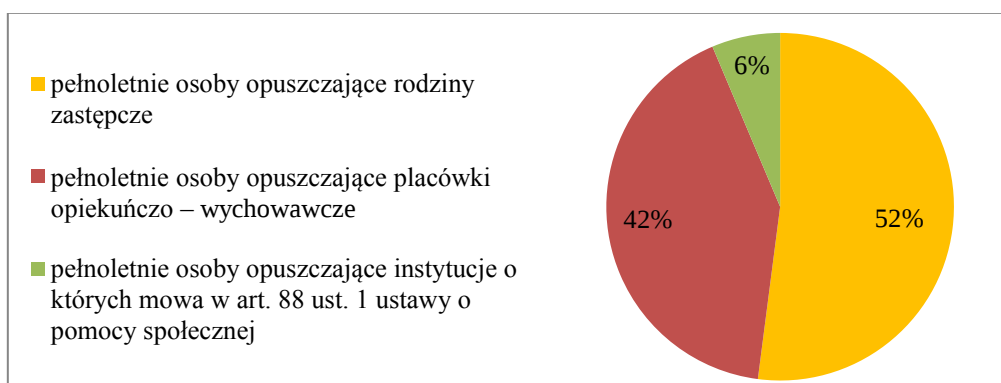
Wykres nr 16. Liczba osób usamodzielnionych w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS

W roku oceny, w skali całego województwa, pomoc pieniężna na usamodzielnienie wychowanków, we wszystkich kategoriach pieczy zastępczej łącznie dotyczyła 208 osób. Wartość wypłaconych świadczeń opiewała na kwotę 1 027 733 zł.

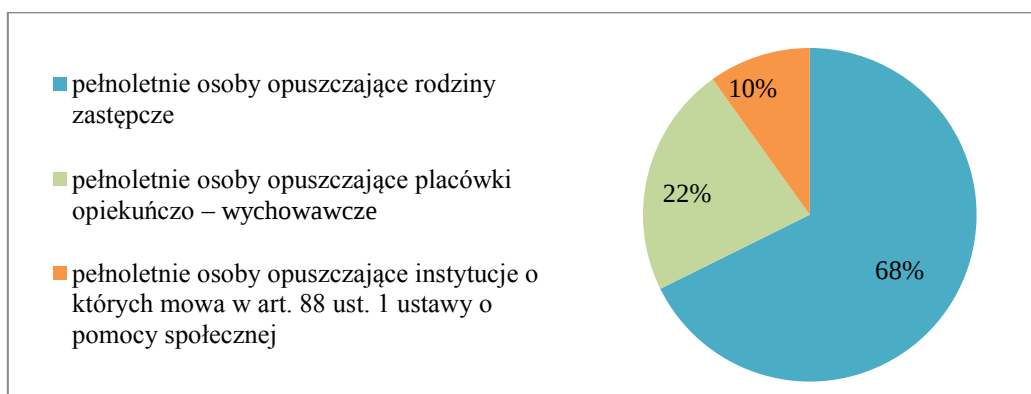
Wykres nr 17. Pomoc pieniężna (kwota świadczeń) na usamodzielnienia w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS

Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki ogółem dotyczyła 1 136 osób. Łączna kwota świadczeń, dla młodzieży ze wszystkich form pieczy zastępczej wyniosła 5 242 115 zł.

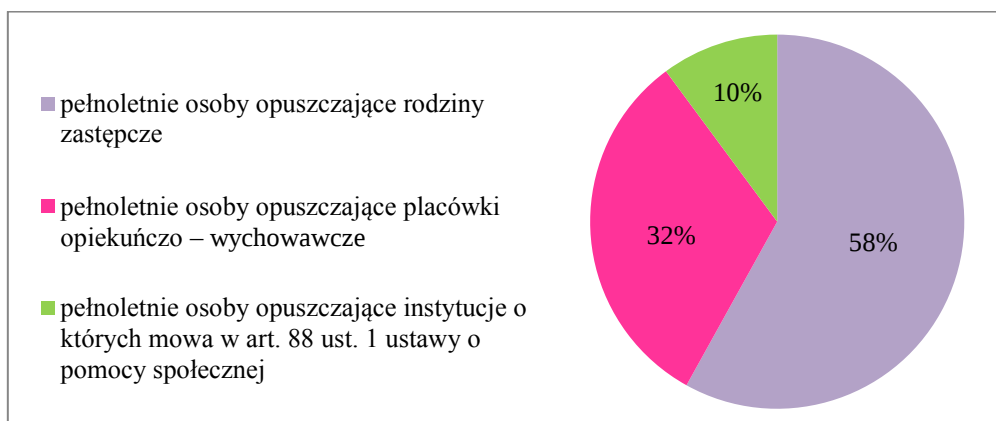
Wykres nr 18. Pomoc pieniężna (kwota świadczeń) na kontynuowanie nauki w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS

Pomoc pieniężna na zagospodarowanie ogółem dotyczyła 211 osób. Na ten cel wydano łącznie kwotę 503 532 zł.

Wykres nr 19. Pomoc pieniężna (kwota świadczeń) na zagospodarowanie w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS

Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych

W ramach rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych są realizowane zadania pomocowe, takie jak:

- pomoc na likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się;
- turnusy rehabilitacyjne;
- zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny;
- program „Aktywny Samorząd” (pomoc dla OzN – studiujących i doksztalających się);
- dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki;
- dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza – przewodnika.

Ogólna kwota dofinansowania (PFRON, środki własne powiatu) w roku oceny wyniosła 32 085 977 zł na poziomie całego województwa.

W województwie zachodniopomorskim, w roku oceny, wartość dofinansowania pomocy na **likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się** wynosiła 2 295 631 zł. Kwota ta została przydzielona 552 osobom.

Liczba osób w roku oceny, które otrzymały pomoc w postaci dofinansowania do **turnusów rehabilitacyjnych** wynosiła 2 177, a wartość dofinansowania była na poziomie 2 121 514 zł. Szacuje się, iż liczba ta mniejsze się w roku 2017.

Pomoc w postaci dofinansowania na zakup **przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych i sprzętu rehabilitacyjnego** otrzymały 7 252 osoby, a wartość dofinansowania wynosiła 6 371 525 zł.

Na program „**aktywny samorząd**” wydano w roku oceny 4 189 934 zł, przy łącznej liczbie świadczeń 1 060. W województwie zachodniopomorskim, w roku 2016, dofinansowano 203 imprez (sportowych, kulturalnych) o charakterze integracyjnym, w których udział wzięło 17 361 osób z niepełnosprawnością. Wartość dofinansowania wynosiła 446 966 zł.

Na usługę tłumacza języka migowego i tłumacza – przewodnika wydano 6 000 zł.

3. INNE RODZAJE POMOCY I ŚWIADCZEŃ

Ośrodki Pomocy Społecznej realizują zadania w zakresie świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego i dodatków mieszkaniowych.

Świadczenia rodzinne przyznawane są na warunkach określonych w ustawie o świadczeniach rodzinnych i są to:

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
- świadczenia opiekuńcze:
 - o zasiłek pielęgnacyjny,
 - o świadczenie pielęgnacyjne,
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka.

Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych

Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków do tego zasiłku przysługuje:

- rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka;
- opiekunowi faktycznemu dziecka;
- osobie uczącej się.

Zasiłek rodzinny przysługuje osobom do ukończenia przez dziecko:

- 18 roku życia lub
- nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, albo
- 24 roku życia, jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub w szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

W województwie zachodniopomorskim, w roku 2016, 50 428 rodzin otrzymało zasiłek rodzinny na łączną wartość 171 795 163 zł.

Świadczenia opiekuńcze.

Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, przysługuje:

- 1) matce albo ojcu,
- 2) opiekunowi faktycznemu dziecka,
- 3) osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną, w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 4) innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności,

– jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Osobom, o których mowa w pkt 4, innym niż spokrewnione w pierwszym stopniu z osobą wymagającą opieki, świadczenie pielęgnacyjne przysługuje w przypadku, gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

- rodzice osoby wymagającej opieki nie żyją, zostali pozbawieni praw rodzicielskich, są małoletni lub legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- nie ma innych osób spokrewnionych w pierwszym stopniu, są małoletnie lub legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- nie ma osób, o których mowa w pkt 2 i 3, lub legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje, jeżeli niepełnosprawność osoby wymagającej opieki powstała:

- nie później niż do ukończenia 18 roku życia lub
- w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie później niż do ukończenia 25. roku życia.

Od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. świadczenie pielęgnacyjne wynosi 1200 zł miesięcznie. Natomiast od 1 stycznia 2016 r. świadczenie pielęgnacyjne wynosi 1300 zł miesięcznie (równowartość kwoty najniższego wynagrodzenia netto).

Od 1 stycznia 2017 roku przewidziana została coroczna waloryzacja wysokości świadczenia pielęgnacyjnego, polegająca na corocznym wzroście wysokości tego świadczenia o procentowy wskaźnik, o jaki zwiększać się będzie minimalne wynagrodzenie za pracę (wynosi 1406 zł).

W województwie zachodniopomorskim, w roku oceny, liczba świadczeń wyniosła 60 252, a koszt realizacji tych świadczeń – 77 957 033 zł.

Zasilek pielęgnacyjny przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Zasilek pielęgnacyjny przysługuje:

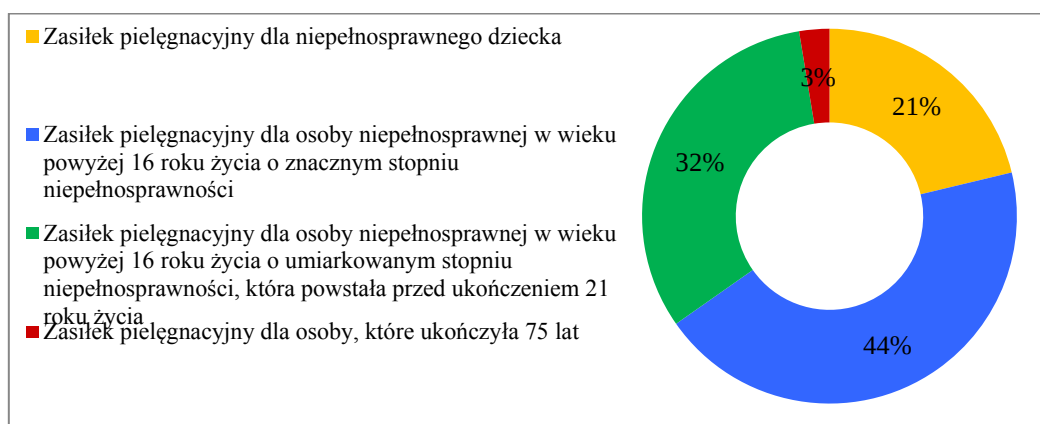
- niepełnosprawnemu dziecku;
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia;
- osobie, która ukończyła 75 lat.

Wysokość zasiłku pielęgnacyjnego wynosi **153,00 zł** miesięcznie.

Na zasiłki pielęgnacyjne w województwie, wydano w roku 2016 r. kwotę 75 686 881 zł, w tym:

- dla niepełnosprawnego dziecka – 16 088 868 zł;
- dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności – 33 305 031 zł;
- dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed ukończeniem 21 roku życia – 24 327 238 zł;
- dla osoby, które ukończyła 75 lat – 1 965 744 zł.

Wykres nr 20. Podział procentowe zasiłków w ramach zasiłku pielęgnacyjnego [zł] w roku 2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS

Jednorazowy dodatek z tytułu urodzenia się dziecka przysługuje:

- matce lub ojcu albo opiekunowi prawnemu dziecka;
- opiekunowi faktycznemu dziecka w wieku do ukończenia przez dziecko pierwszego roku życia, jeżeli nie został przyznany rodzicom lub opiekunowi prawnemu dziecka.

W przypadku wystąpienia o przysposobienie więcej niż jednego dziecka lub urodzenia więcej niż jednego dziecka podczas jednego porodu dodatek przysługuje na każde dziecko.

Dodatek z tytułu urodzenia dziecka przysługuje, jeżeli matka dziecka pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży⁶.

Łączny koszt świadczeń z tytułu urodzenia się dziecka w roku oceny wynosił 5 233 372 zł i dotyczył 6 130 świadczeń.

Od 1 stycznia 2013 r. **jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka** przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekroczy kwoty 1 922,00 zł netto. Powyższe zmiany wynikają z ustawy z dnia 12 października 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych (poz. 1255).

W przypadku urodzenia się żywego dziecka przed dniem wejścia w życie ustawy zmieniającej, tj. przed 1 stycznia 2013 r., jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka przyznaje się na podstawie przepisów dotychczasowych tj. bez kryterium dochodowego. Również w przypadku dziecka objętego opieką prawną, opieką faktyczną albo dziecka przysposobionego – jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka, przyznaje się na podstawie przepisów dotychczasowych, jeżeli dziecko zostało objęte tą opieką albo przysposobione przed dniem wejścia w życie ustawy zmieniającej.

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka wynosi 1 000 zł na jedno dziecko. W województwie zachodniopomorskim, w roku 2016 r., łączny koszt wypłaconych zapomóg wyniósł 12 674 000 zł.

Świadczenie z funduszu alimentacyjnego przysługują, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 zł.

⁶ Ibidem

Liczba rodzin, którym udzielano świadczenia z funduszu alimentacyjnego w roku oceny to 12 196, a łączny koszt świadczeń z tej puli wyniósł 85 890 160 zł. Średnia, roczna wysokość świadczeń alimentacyjnych na dziecko wyniosła więc nieco powyżej 7 000 zł, co daje miesięcznie świadczenie w wysokości 587 zł.

Dodatek mieszkaniowy przysługuje:

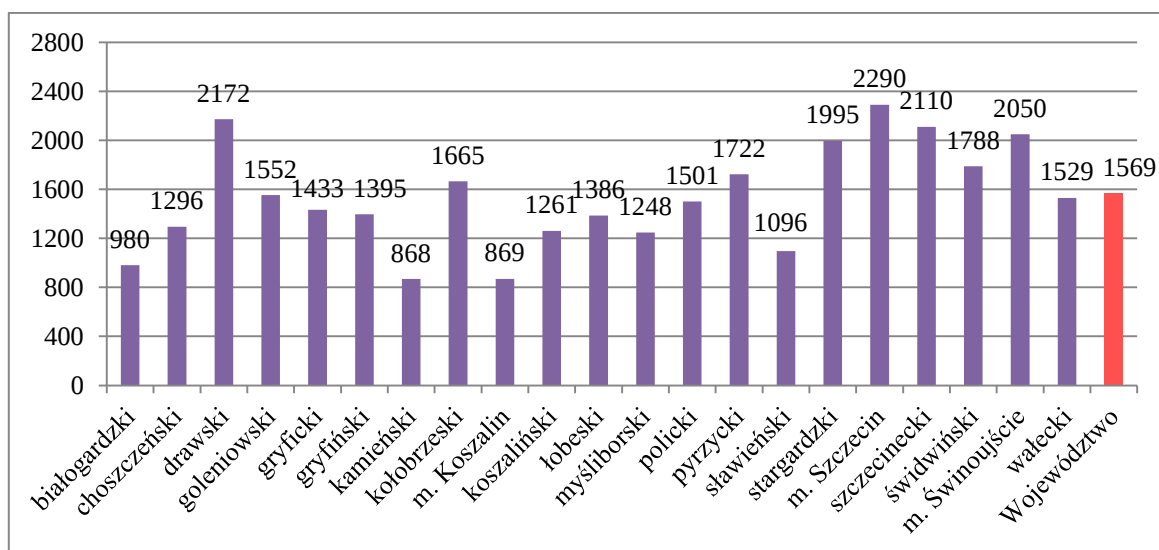
- najemcom oraz podnajemcom lokali mieszkaniowych,
- członkom spółdzielni mieszkaniowych zamieszkującym na podstawie spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego,
- osobom zajmującym lokale mieszkalne w budynkach stanowiących ich własność i właścicielom lokali mieszkalnych,
- innym osobom mającym tytuł prawny do zajmowanego lokalu mieszkalnego i ponoszącym wydatki związane z jego zajmowaniem,
- osobom zajmującym lokal mieszkalny bez tytułu prawnego, oczekującym na przysługujący im lokal zamienny albo socjalny.

Dodatek mieszkaniowy przysługuje na podstawie tylko jednego z tytułów wymienionych powyżej i może być wypłacany, jeżeli średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego, w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o przyznanie dodatku mieszkaniowego nie przekracza 175% kwoty najniższej emerytury (obowiązującej w dniu złożenia wniosku) w gospodarstwie jednoosobowym i 125% tej kwoty – w gospodarstwie wieloosobowym.

Z przedstawionych w ocenie zasobów pomocy społecznej danych wynika, iż liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy i świadczeń w formie dodatku mieszkaniowego wynosiła w roku 2016 – 29 060, a łączny koszt świadczeń wynosił 45 603 724 zł.

Średnia roczna wartość świadczenia z tytułu dodatku mieszkaniowego na gospodarstwo domowe wyniosła 1 569 zł. Najniższą przeciętną wartość, 868 zł, odnotowano w powiecie Kamińskim, najwyższą zaś – w wysokości 2 290 zł – w mieście Szczecin.

Wykres nr 21. Średnia kwota świadczenia dodatku mieszkaniowego w porównaniu do średniej wojewódzkiej na gospodarstwo domowe w roku 2016 r. w podziale na powiaty

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS

Na opłacanie **składki ubezpieczenia zdrowotnego** w roku oceny wydano 10 158 404 zł. Świadczeniem objęto 24 057 osoby. Wysokość świadczenia dla jednej osoby to 422 zł. Łączna wysokość składek ubezpieczenia społecznego, opłacona z puli pomocy społecznej to kwota 22 027 758 zł, co średnio na jedną osobę wynosi 1 127 zł.

Do centrum integracji społecznej skierowano 316 osoby. Koszt programu reintegracji społeczno-zawodowej dla każdej z tych osób wyniósł średnio 4 482 zł.

W województwie udziela się ponadto innych rodzajów świadczeń. Szczegółowy rozkład liczbowy dotyczący pozostałych świadczeń znajduje się w aneksie.

4. ZASOBY INSTYTUCJONALNE POMOCY SPOŁECZNEJ

Katalog zasobów instytucjonalnej pomocy społecznej obejmuje następujące placówki:

- środowiskowe domy samopomocy,
- dzienne domy samopomocy,
- noclegownie, schroniska i domy dla osób bezdomnych,
- kluby samopomocy,
- domy pomocy społecznej,
- mieszkania chronione,
- ośrodki interwencji kryzysowej,
- jednostki specjalistycznego poradnictwa,
- placówki wsparcia dziennego,
- placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- centra integracji społecznej,
- kluby integracji społecznej,
- warsztaty terapii zajęciowej,
- zakłady aktywności zawodowej.

Zebrane w regionie informacje dotyczą jednostek i placówek, które są prowadzone przez samorządy oraz organizacje pozarządowe (NGO). Nie we wszystkich ankietach wypełniono dane finansowe dotyczące utrzymania instytucji (w przypadku placówek prowadzonych przez NGO). Ponadto, poniżej zostały opisane wybrane instytucje pomocy i wsparcia w województwie. Dane dotyczące pozostałych instytucji można znaleźć w aneksie.

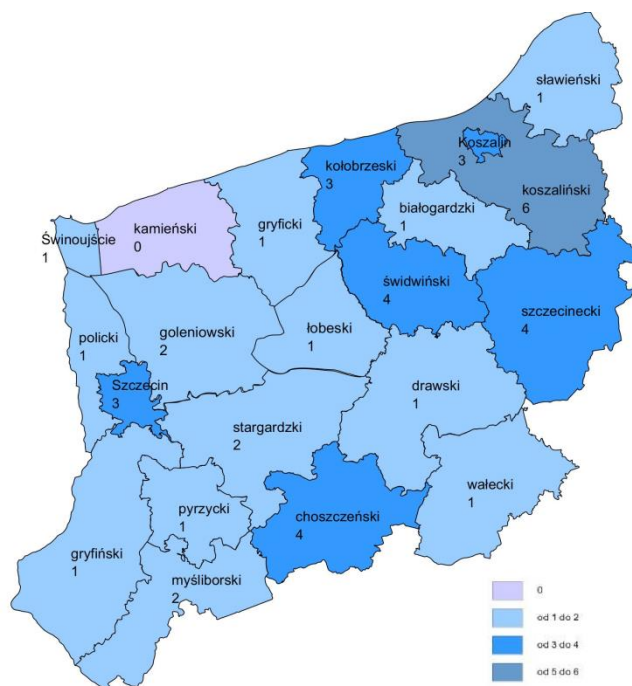
Środowiskowe domy samopomocy

Środowiskowy dom samopomocy świadczy usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym.

W roku oceny w województwie istniały 43 placówki, w tym 27 prowadzonych przez JST oraz 16 przez NGO. Ogólna liczba miejsc w placówkach wynosiła 1 430, natomiast liczba osób korzystających – 1 524. Ponadto, 34 osób oczekiwało na miejsce w placówce (wg stanu na 31 grudnia 2016 r.). Potrzeby na rok 2017 wskazują, iż liczba ŚDS pozostaną na tym samym poziomie.

Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek w województwie zachodniopolskim wynosił 22 693 437 zł. Średnio, na utrzymanie jednego miejsca wydano rocznie 15 870 zł.

Mapa nr 1. Rozmieszczenie środowiskowych domów samopomocy w roku 2016 r. w podziale na powiaty

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS

Noclegownie, schroniska i domy dla osób bezdomnych

W roku oceny działało na terenie województwa 27 placówek (noclegownie, schroniska i domy dla osób bezdomnych). Jednostki samorządu terytorialnego prowadziły 4 placówki. Pozostałe 23 były prowadzonych przez NGO. Liczba miejsc ogółem wynosiła 1 423, a liczba korzystających 3 191. W wyniku eksmisji do ww. jednostek zostało skierowanych 34 osób. W województwie 17 gmin wykazało działalność takich placówek (niespełna 15%). Najwięcej placówek działa w Szczecinie (8 placówek).

Domy pomocy społecznej

Dom pomocy społecznej świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających. Organizacja domu pomocy społecznej, zakres i poziom usług świadczonych przez dom uwzględnia w szczególności wolność, intymność, godność i poczucie bezpieczeństwa mieszkańców domu oraz stopień ich fizycznej i psychicznej sprawności. Dom pomocy społecznej może również świadczyć usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób w nim niezamieszkujących.

Domy pomocy społecznej, w zależności od tego, dla kogo są przeznaczone, dzielą się na następujące typy [dla]:

- osób w podeszłym wieku;
- osób przewlekle somatycznie chorych;
- osób przewlekle psychicznie chorych;
- dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie;
- dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie;

- osób niepełnosprawnych fizycznie.

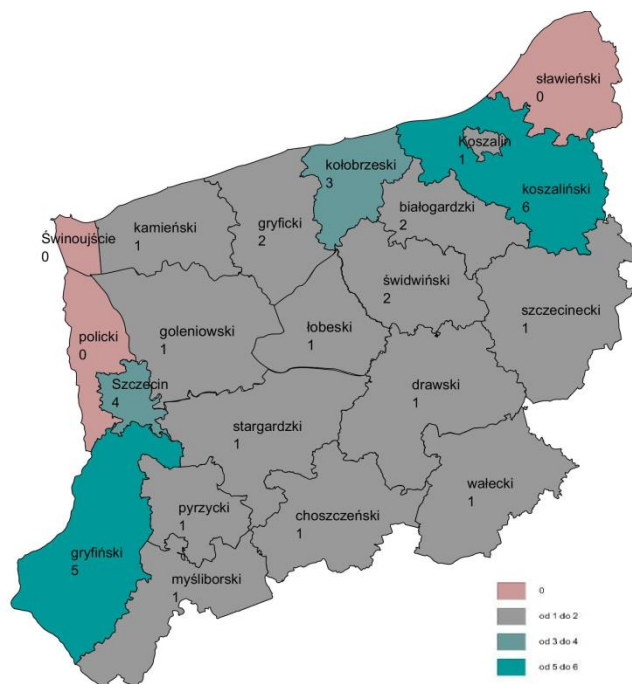
Decyzję o skierowaniu do domu pomocy społecznej i decyzję ustalającą opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej wydaje organ gminy właściwej dla tej osoby w dniu jej kierowania do domu pomocy społecznej.

W roku oceny, działały w województwie 35 jednostki, w tym 26 prowadzone przez JST, a 9 przez NGO. Liczba miejsc ogółem w placówkach wynosiła 4 260, a liczba osób korzystających – 4 697. Według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r., 446 osób oczekiwało na miejsce w tego typu placówce. Wydano 540 decyzji odmownych.

Roczny koszt prowadzenia i utrzymania DPS-ów w województwie zachodniopomorskim w roku 2016 wyniósł 152 580 123 zł, średnioroczny koszt utrzymania jednego miejsca wynosił 35 817 zł. W związku z potrzebą powiększenia liczby DPS-ów, w roku 2017 zwiększył się ogólny koszt ich prowadzenia i utrzymania.

Wskaźnik zaspokojenia potrzeb miejsc w domach pomocy społecznej w gminach i miastach na prawach powiatu, w 2016 r. wyniósł 64%. Jakkolwiek wysokość wskaźnika mówi o znacznym deficycie miejsc w DPS, to występuje on głównie w Szczecinie, gdzie wartość wskaźnika wynosi 35%. Placówki położone w mniejszych miejscowościach dysponują wolnymi miejscami. Problemem dotyczącym całego regionu, od wielu lat, jest deficyt miejsc w ośrodkach dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Mapa nr 2. Rozmieszczenie domów pomocy społecznej w roku 2016 r. w podziale na powiaty

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS

Mieszkania chronione

Przysługuje osobie, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebuje wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonego przez jednostkę całodobowej opieki, w szczególności osobie z zaburzeniami psychicznymi, osobie opuszczającej pieczę zastępczą w rozumieniu przepisów o wspieraniu rodziny

i systemie pieczy zastępczej, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, zakład dla nieletnich, a także cudzoziemcowi, który uzyskał w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą.

Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowującą osoby tam przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub też zastępującą pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Mieszkanie chronione zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną.

W roku oceny, w województwie istniało 38 mieszkań chronionych, w tym 32 prowadzone były przez JST, a pozostałe 6 przez NGO. Liczba miejsc ogółem wynosiła 190, a korzystali z nich 181 osoby.

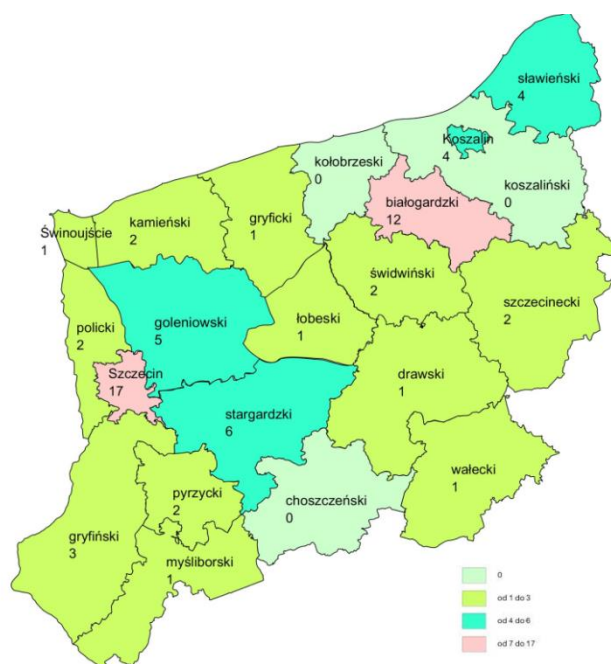
Mieszkania chronione były rozmieszczone w 13 gminach na terenie województwa:

- Szczecin,	- Stargard,	- Łobez,	- Gryfino,
- Dolice,	- Sławno,	- Białogard,	- Kołobrzeg,
- Świnoujście,	- Police,	- Gryfice,	- Gościno,
- miasto Koszalin.			

Placówki opiekuńczo – wychowawcze ogółem

Liczba placówek w województwie zachodniopomorskim, w roku 2016, wynosiła 67, w tym 19 placówek typu rodzinnego. JST prowadziły 47 placówek, a 20 było prowadzonych przez organizacje pozarządowe. Placówki te dysponują łącznie 1 033 miejscami, a liczba osób z nich korzystających wynosiła 997. Średnioroczny koszt utrzymania jednego miejsca w placówce opiekuńczo – wychowawczej wyniósł 44 787 zł, a w placówce typu rodzinnego 17 915 zł. Na podstawie danych zebranych w sprawozdaniach OZPS wynika, że zapotrzebowanie na placówki tego typu w roku 2017 spadnie z powodu malejącej ogólnie liczby dzieci, w tym dzieci w pieczy zastępczej.

Mapa nr 3. Rozmieszczenie placówek opiekuńczo – wychowawczych ogółem w roku 2016, w podziale na powiaty

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS

Centrum integracji społecznej

Zgodnie z art. 3 ustawy o zatrudnieniu socjalnym, centrum integracji społecznej (Centrum/CIS) jest jednostką organizacyjną realizującą reintegrację zawodową i społeczną przez następujące usługi:

- kształcenie umiejętności pozwalających na pełnienie ról społecznych i osiąganie pozycji społecznych dostępnych osobom niepodlegającym wykluczeniu społecznemu;
- nabywanie umiejętności zawodowych oraz przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie lub podwyższanie kwalifikacji zawodowych;
- naukę planowania życia i zaspokajania potrzeb własnym staraniem, zwłaszcza przez możliwość osiągnięcia własnych dochodów przez zatrudnienie lub działalność gospodarczą;
- uczenie umiejętności racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami pieniężnymi.

Centrum może być tworzone przez jednostkę samorządu terytorialnego (w formie jednostki budżetowej lub samorządowego zakładu budżetowego) bądź przez organizację pozarządową, a także kościelne osoby prawne i spółdzielnie socjalne (z zastrzeżeniem, że muszą to być spółdzielnie założone przez organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego lub kościelne osoby prawne). Centrum utworzone przez organizację pozarządową działa w formie jednostki wyodrębnionej organizacyjnie i finansowo, w sposób zapewniający należyłą identyfikację pod względem organizacyjnym i finansowym, w stopniu umożliwiającym określenie przychodów, kosztów i wyników, z uwzględnieniem przepisów o rachunkowości.

Między CIS a uczestnikami zajęć w CIS nie ma stosunku pracy. Uczestnicy CIS mają status osób bezrobotnych, a od CIS otrzymują świadczenie integracyjne w wysokości zasiłku dla osób bezrobotnych.

W roku oceny, w regionie działało 6 centrów integracji społecznej. Wszystkie placówki prowadzone były przez organizacje pozarządowe. W 2016 roku w zajęciach CIS uczestniczyło 320 osób. Ogólny koszt prowadzenia i utrzymania placówek wynosił 2 327 666 zł, co daje średnioroczny koszt uczestnictwa jednej osoby w zajęciach na poziomie 7 274 zł.

Klub integracji społecznej

W myśl art. 18 ustawy o zatrudnieniu socjalnym, gmina lub organizacja pozarządowa prowadząca reintegrację zawodową i społeczną może również prowadzić klub integracji społecznej. W klubach integracji społecznej można organizować w szczególności:

- działania mające na celu pomoc w znalezieniu pracy na czas określony lub na czas wykonania określonej pracy, w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy u pracodawców, usługi na podstawie umów cywilnoprawnych oraz przygotowanie do podjęcia zatrudnienia;
- prace społecznie użyteczne;
- roboty publiczne;
- poradnictwo prawne;
- działalność samopomocową w zakresie zatrudnienia, spraw mieszkaniowych i socjalnych.

Uczestnictwo w klubach integracji społecznej jest dobrowolne. Warunkiem uczestnictwa w klubie jest realizacja kontraktu socjalnego. Okres uczestnictwa w klubie integracji społecznej jest ustalany indywidualnie z każdym z uczestników.

Utworzenie i działalność klubów integracji społecznej może być finansowana w szczególności ze środków Unii Europejskiej oraz z dotacji pochodzących z dochodów własnych gminy.

W 2016 r., w regionie działało 11 klubów integracji społecznej, wszystkie placówki były prowadzonych przez JST. Liczba uczestników zajęć wynosiła 469 osób. Roczny koszt prowadzenia i utrzymania wszystkich placówek wyniósł 246 581 zł. Średnioroczny koszt uczestnictwa jednej osoby w zajęciach KIS wyniósł 526 zł.

Warsztat terapii zajęciowej

Warsztat oznacza wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówkę stwarzającą osobom niepełnosprawnym, niezdolnym do podjęcia pracy, możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.

Realizacja przez warsztat terapii odbywa się przy zastosowaniu technik terapii zajęciowej, zmierzających do rozwijania:

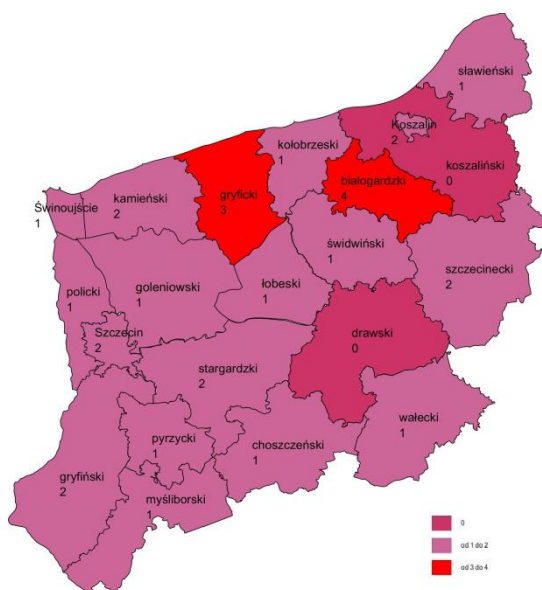
- umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej;
- psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy.

Klientami (uczestnikami) WTZ są osoby niepełnosprawne, posiadające orzeczenie o niepełnosprawności. WTZ jest finansowany ze środków PFRON oraz powiatów. Możliwe jest też pozyskiwanie środków z innych źródeł (m.in. dotacje samorządowe, darowizny od organizacji pozarządowych i osób prywatnych oraz darowizny sponsorów).

Działalność warsztatu ma charakter niezarobkowy. Ewentualny dochód ze sprzedaży produktów i usług wykonanych przez uczestników warsztatu w ramach realizowanego przez nich programu rehabilitacji i terapii, przeznacza się, w porozumieniu z nimi, na pokrycie wydatków związanych z integracją społeczną uczestników.

Na terenie województwa zachodniopomorskiego, w roku oceny funkcjonowało 31 WTZ-ów, w tym 13 prowadzonych przez JST, a pozostałych 18 przez organizacje pozarządowe. Ogólna liczba uczestników zajęć wynosiła 1 190 osób. Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek wyniósł 20 840 464 zł, a średnioroczny koszt uczestnictwa jednej osoby w zajęciach – 17 513 zł.

Mapa nr 4. Rozmieszczenie warsztatów terapii zajęciowej w roku 2016 r., w podziale na powiaty

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS

Zakład aktywności zawodowej

Zakład aktywności zawodowej (ZAZ) jest rozwiązaniem prawnym wprowadzonym ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. ZAZ jest jednostką utworzoną przez powiat, gminę, fundację, stowarzyszenie lub inną organizację społeczną, której statutowym zadaniem jest rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych. Zakład aktywności zawodowej musi:

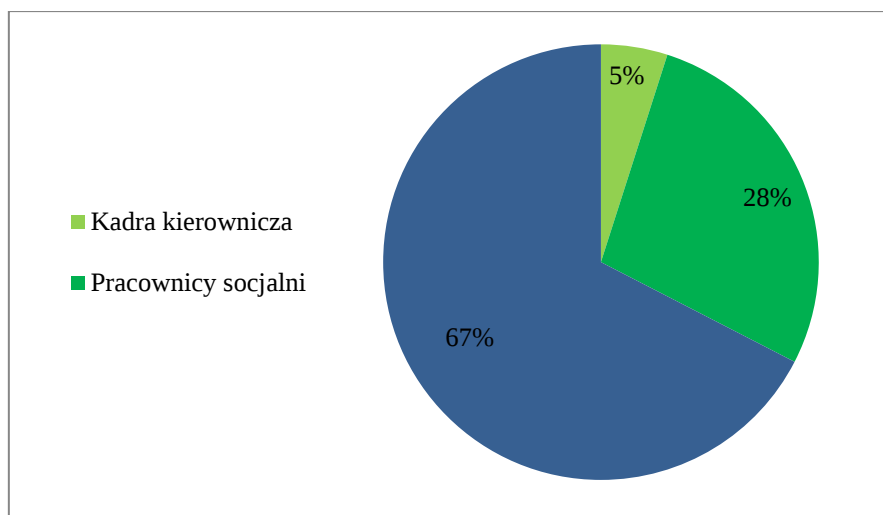
- zatrudniać, w stosunku do ogółu pracowników, co najmniej 70% osób niepełnosprawnych:
 - o zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności,
 - o zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, u których stwierdzono autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną, w szczególności skierowanych z warsztatów terapii zajęciowej (wskaźnik zatrudnienia tej grupy nie może być wyższy niż 35%),
- spełniać podobnie jak ZPCH warunki dotyczące obiektów i pomieszczeń, a także opieki medycznej, poradnictwa i usług rehabilitacyjnych,
- przeznaczać uzyskane dochody na cele związane z aktywnością zawodową osób niepełnosprawnych,
- uzyskać pozytywną opinię starosty o potrzebie utworzenia zakładu aktywności zawodowej.

W województwie zachodniopomorskim, w roku oceny działały 4 ZAZ-y. Wszystkie zakłady prowadzone były przez NGO. Łącznie w czterech zakładach zatrudnione było 296 osób niepełnosprawnych. Zatrudnienie w ZAZ-ch, w 2017 roku planuje się że będzie na tym samym poziomie. Widoczny wzrost zatrudnienia w tej formie aktywności osób z niepełnosprawnością wzrośnie wyraźnie od roku 2019, gdy rozpoczną działalność Zakłady tworzące się w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego, w powiatach: choszczeńskim, goleniowskim, szczecineckim i waleckim.

5. KADRA JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH POMOCY SPOŁECZNEJ

Analiza danych dotyczących kadry ośrodków pomocy społecznej (OPS) i powiatowych centrów pomocy rodzinie (PCPR) w województwie zachodniopomorskim wskazuje, iż w 2016 r., w ośrodkach zatrudnionych było 3 565 osób. Na stanowiskach kierowniczych (dyrektor jednostki i jego zastępcy) zatrudniano 176 osób. Pracownicy socjalni stanowili 28% ogółu zatrudnionych, tj. 985 osób. W kategorii „pozostali pracownicy” zidentyfikowano 2 404 osób.

Wykres nr 22. Struktura zatrudnienia w pomocy społecznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS

Analiza wskaźnika wykształcenia kadry kierowniczej wskazuje, iż w województwie zachodniopomorskim, wśród wszystkich osób zatrudnionych na stanowiskach kierowniczych, 90% posiada wykształcenie wyższe. W kolejnych latach wartość tego wskaźnika powinna utrzymać się na zbliżonym poziomie, a nawet może nieznacznie wzrosnąć. Wśród wszystkich osób pełniących funkcje kierownicze, 93% posiada specjalizację z organizacji pomocy społecznej, czyli spełnia wymóg ustawy do pełnienia funkcji kierowniczej w jednostce pomocy społecznej.

W grupie pracowników socjalnych, 72% posiada wykształcenie wyższe i należy się spodziewać, że wskaźnik ten będzie powoli, aczkolwiek systematycznie, rósł. Wynika to z aktualnych warunków dostępu do zawodu, a także z coraz bardziej specjalistycznych zadań nakładanych na tę grupę zawodową. Ponad 30% pracowników socjalnych posiada specjalizację I stopnia w zawodzie, a ponad 3% - specjalizację II stopnia. Przewiduje się, że w najbliższych latach wzrośnie odsetek pracowników socjalnych posiadających specjalizację II stopnia, co jest związane z koniecznością przygotowania się do coraz bardziej wyspecjalizowanych zadań i usług. Specjalizację z organizacji pomocy społecznej posiadało 125 zatrudnionych pracowników socjalnych (13%).

W grupie „pozostali pracownicy”, 60% zatrudnionych posiadało wykształcenie wyższe.

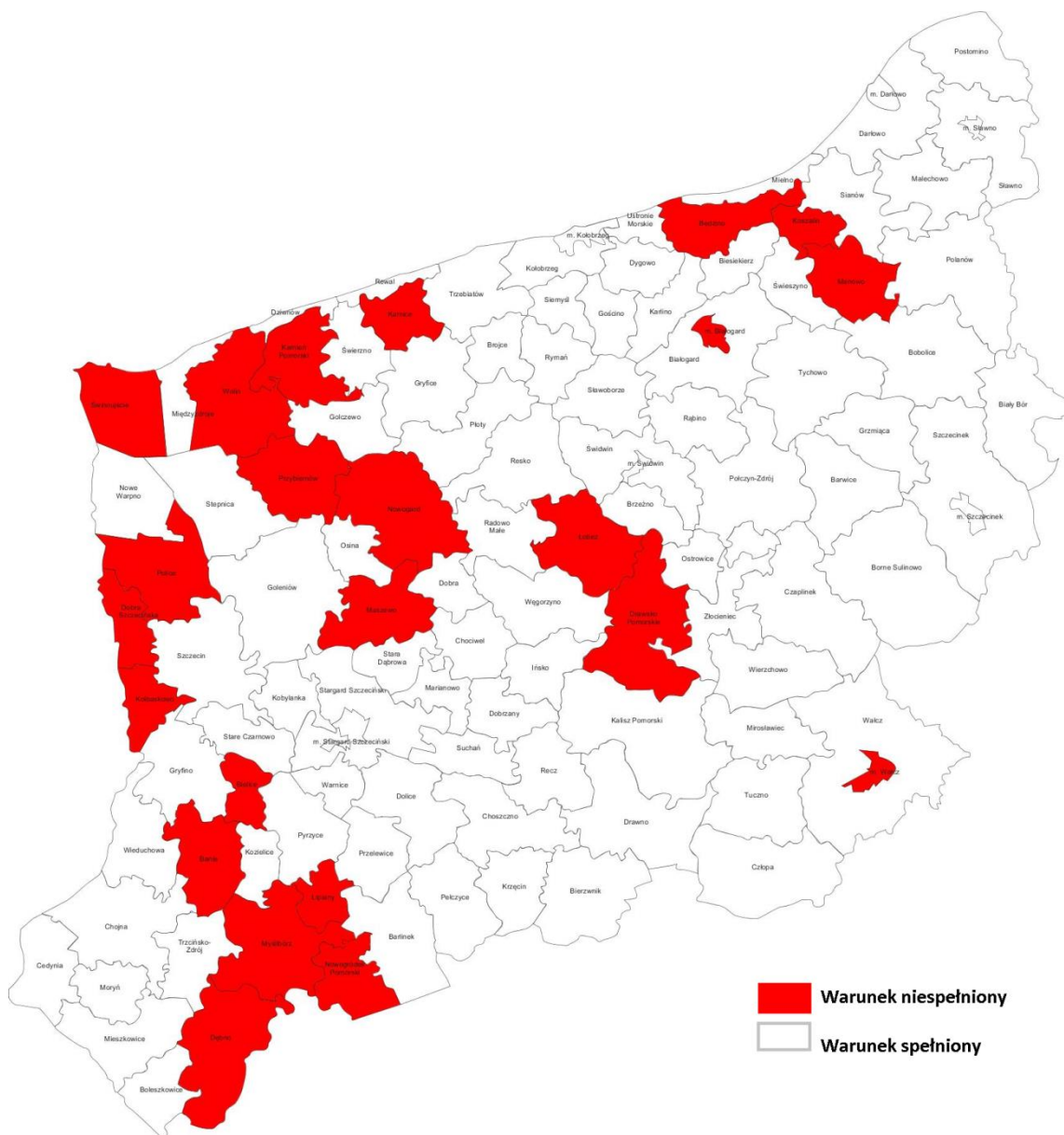
Na podstawie art. 110 pkt. 11 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r., ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy, w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców, nie mniej jednak niż trzech pracowników”.

Zdecydowana większość samorządów w województwie zachodniopomorskim wywiązała się z ustawowego obowiązku (91 gminy), nadal jednak 23 samorzady nie spełniają kryterium ustawowego

(tabela nr 1). Chcąc dostosować standardy zatrudnienia pracowników socjalnych do kryteriów ustawowych, samorządy powinny zwiększyć odpowiednio liczbę zatrudnionych pracowników socjalnych w większości przypadków – o 1 lub 2 pracowników socjalnych.

Poziom wypełnienia rygoru ustawy przez poszczególne gminy w województwie – przedstawia poniższa mapa.

Mapa nr 5. Liczba pracowników socjalnych przypadających na 2 000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS

Spośród 114 ośrodków pomocy społecznej w województwie zachodniopomorskim, 7 OPS-ów zatrudnia mniej niż 3 pracowników socjalnych, nie spełniając tym samym narzuconego ustawą kryterium – „nie mniej niż trzech pracowników socjalnych”.

Najwięcej pracowników socjalnych zatrudnionych było w 2016 r. w MOPR w Szczecinie (208 pracowników socjalnych), najmniej zaś w GOPS w Bielicach oraz gmina Nowogródek Pomorski – jeden pracownik socjalny.

Tabela nr 1. Samorządy nie spełniające kryterium ustawowy (1 pracownik socjalny/2 tys. mieszkańców)

lp.	Gmina	Typ	lp.	Gmina	Typ
1	Białogard	wiejska	13	Manowo	wiejska
2	Drawsko Pomorskie	miejsko-wiejska	14	Łobez	miejsko-wiejska
3	Maszewo	miejsko-wiejska	15	Dębno	miejsko-wiejska
4	Nowogard	miejsko-wiejska	16	Myślibórz	miejsko-wiejska
5	Przybiernów	wiejska	17	Nowogródek Pomorski	wiejska
6	Karnice	wiejska	18	Dobra (Szczecińska)	wiejska
7	Banie	wiejska	19	Kołbaskowo	wiejska
8	Kamień Pomorski	miejsko-wiejska	20	Police	miejsko-wiejska
9	Wolin	miejsko-wiejska	21	Bielice	wiejska
10	M. Koszalin	miejska	22	Lipiany	miejsko-wiejska
11	Będzino	wiejska	23	M. Świnoujście	miejska
12	Wałcz	wiejska			

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS

5.1. Zatrudnienie pomocnicze w jednostce organizacyjnej pomocy społecznej

Jednostki pomocy społecznej, ze względu na brak wyspecjalizowanej kadry, ale też na charakter świadczonych usług i wsparcia, nierzadko korzystają z zatrudnienia lub nieodpłatnej pracy osób bez profesjonalnego przygotowania. Są to wolontariusze bądź osoby skierowane do pracy przez służby zatrudnienia.

Wolontariuszem jest każda osoba (fizyczna), która dobrowolnie i bez wynagrodzenia wykonuje świadczenia na rzecz uprawnionych organizacji i instytucji na zasadach określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Wolontariusz musi posiadać kwalifikacje i spełniać wymagania odpowiednie do rodzaju i zakresu wykonywanych świadczeń, tylko wtedy, gdy obowiązek ten wynika z przepisów prawnych (obowiązek ten dotyczy np. hospicjów).

W województwie zachodniopomorskim, w roku 2016, liczba wolontariuszy w ośrodkach pomocy społecznej i powiatowych centrach pomocy rodzinie wynosiła 544 osób.

Na podstawie skierowań – porozumień z urzędami pracy na tzw. staże, roboty publiczne, prace interwencyjne i inne aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu, w 2016 r. w jednostkach pomocy społecznej zatrudniano 219 osób. Ponadto w roku oceny w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej odbywało staż 121 osób.

5.2. Zespoły pracy socjalnej i integracji społecznej w jednostce pomocy społecznej

Na podstawie art. 110a ustawy o pomocy społecznej, w ramach struktury organizacyjnej OPS, może zostać wyodrębniony zespół realizujący prace tego ośrodka w zakresie pracy socjalnej i integracji społecznej. Zespoły te mogą być tworzone przy udziale innych specjalistów, ale działają w strukturach jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, a nie - jednostki samorządu terytorialnego.

W województwie zachodniopomorskim, w roku 2016, liczba osób ogółem, pracujących w zespołach pracy socjalnej i integracji społecznej wynosiła 166 osób przy 26 zespołach. Przewiduje się pomniejszenia liczby osób zaangażowanych do pracy w zespołach w roku 2017. Zdecydowana większość członków tych zespołów to pracownicy socjalni – 114 osób, a zaledwie 31 – to specjaliści z grupy psychologów, terapeutów, prawników itp.

6. ŚRODKI FINANSOWE NA WYDATKI W POMOCY SPOŁECZNEJ I INNYCH OBSZARACH POLITYKI SPOŁECZNEJ W BUDŻECIE JEDNOSTKI SAMORZĄDU TERYTORIALNOGO

Wydatki ogółem na zadania realizowane w ramach polityki społecznej w województwie zachodniopomorskim w roku 2016, tj. roku oceny, oszacowano na poziomie **1 470 447 857 zł**.

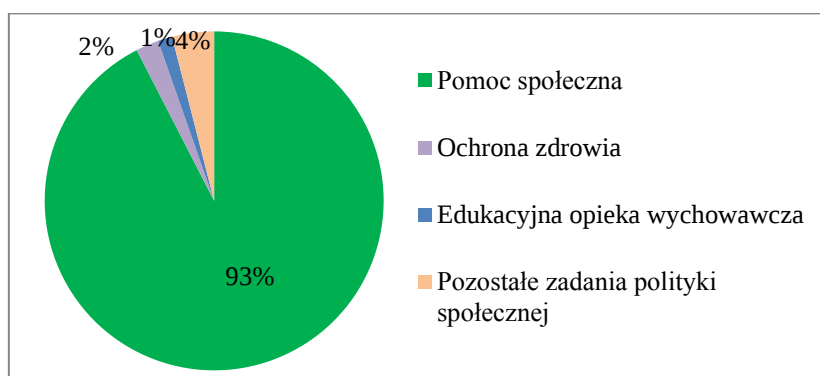
Zgodnie z OZPS, w kolejnych latach wydatki na pomoc społeczną (poszerzoną o wsparcie rodziny, w tym rządowy program „Pomoc państwa w wychowaniu dzieci”) powinny zdecydowanie wzrosnąć. Ponadto z otrzymanych informacji z MRPiPS przewiduje się, że przyszłym roku kształt tabeli finansowej ulegnie zmianie według nowej klasyfikacji budżetowej. W obecnym raporcie nie ma możliwości przedstawienia jednoznacznie kwot w ramach ustawy „Pomoc państwa w wychowaniu dzieci”.

Środki finansowe na wydatki w polityce społecznej zebrane ze sprawozdań OZPS można podzielić na następujące działy:

- Ochrona zdrowia;
- Pomoc społeczna;
- Pozostałe zadania polityki społecznej;
- Edukacyjna opieka wychowawcza.

Specjalny dodatkowy dział stanowią środki EFS na projekty realizowane przez OPS/PCPR.

Wykres nr 23. Struktura wydatków w polityce społecznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS

Ochrona zdrowia

Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej w obszarze ochrony zdrowia dotyczyły przeciwdziałania alkoholizmowi oraz przeciwdziałania narkomanii.

W ramach rozdziału 85154 – Przeciwdziałanie alkoholizmowi (środki gminy/środki powiatu, własne i zewnętrzne) wydano w 2016 roku 30 554 947 zł, tj. o 950 693 zł (3%) mniej niż w roku poprzedzającym ocenę.

Z kolei wydatki w ramach rozdziału 85153 – Przeciwdziałanie narkomanii (środki gminy/środki powiatu, własne i zewnętrzne) osiągnęło w 2016 roku poziom 1 592 493 zł i nieznacznie wzrosło w porównaniu do roku 2015 (1 505 797 zł).

Pomoc społeczna

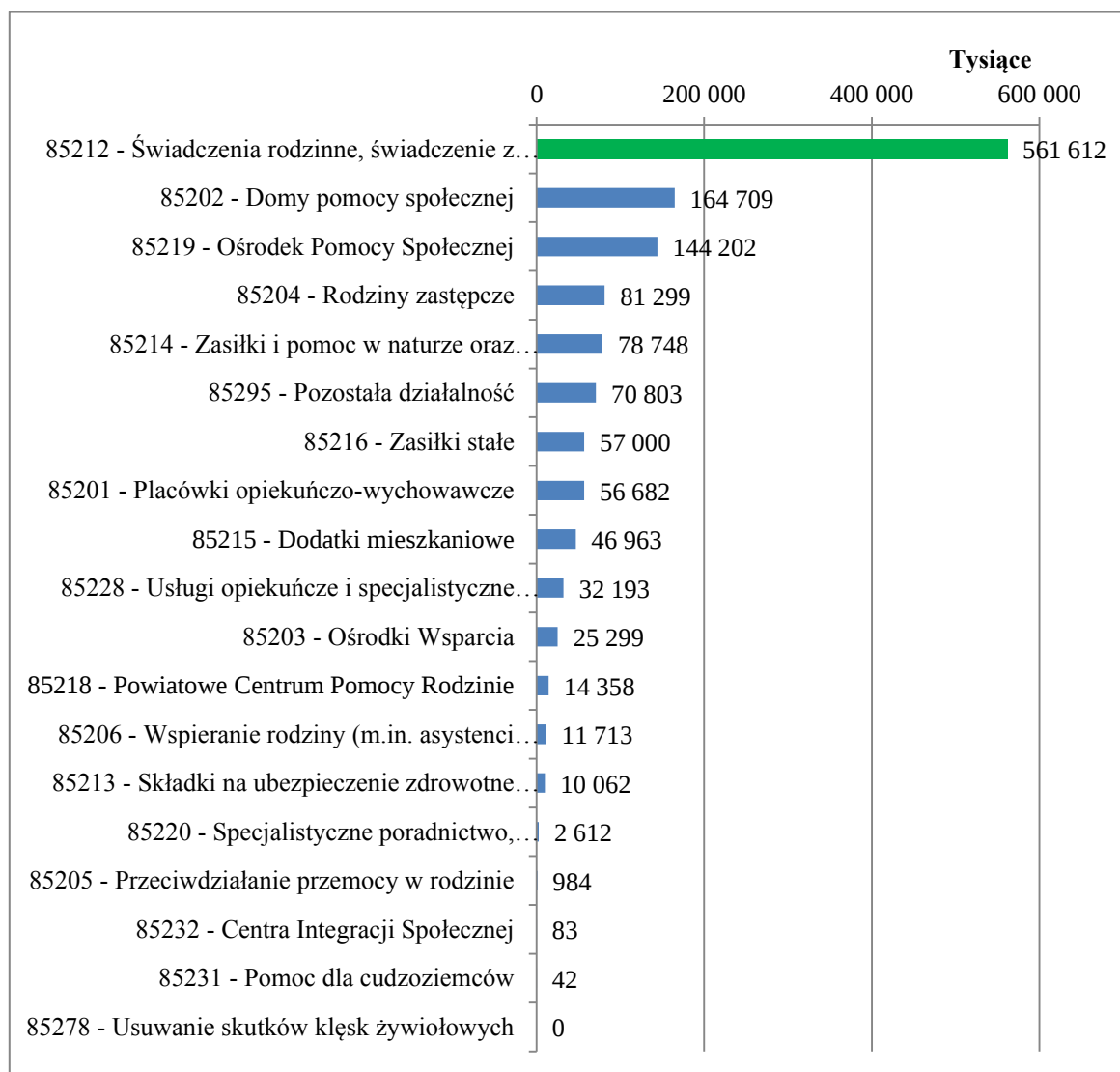
Łącznie w ramach działu „852 – Pomoc Społeczna” wydatkowano w 2016 roku kwotę **1 359 364 491 zł.**, tj. o **205 254 268 zł** więcej niż w roku 2015.

Największe wydatki na zadania realizowane w ramach ww. działu dotyczą świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego (85212 – środki gminy/środki powiatu, własne oraz zewnętrzne). W tej grupie świadczeń wydatki w 2016 roku osiągnęły poziom 561 612 236 zł, były wyższe od analogicznych wydatków w 2015 roku o 98 814 317 zł (21%).

Najniższe wydatki na pomoc społeczną dotyczyły pomocy w dla cudzoziemców (85231- 42 000 zł.) oraz usuwania skutków klęsk żywiołowych (85278 – 0 zł.).

Obraz wszystkich wydatków na zadania w ramach działu „852 – pomoc społeczna” w roku 2016 przedstawiany został na poniższym wykresie. Szczegółowa tabela zawierająca dane z tego zakresu znajduje się w aneksie na końcu raportu.

Wykres nr 24. Wydatki w ramach działu „852-pomoc społeczna”

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS

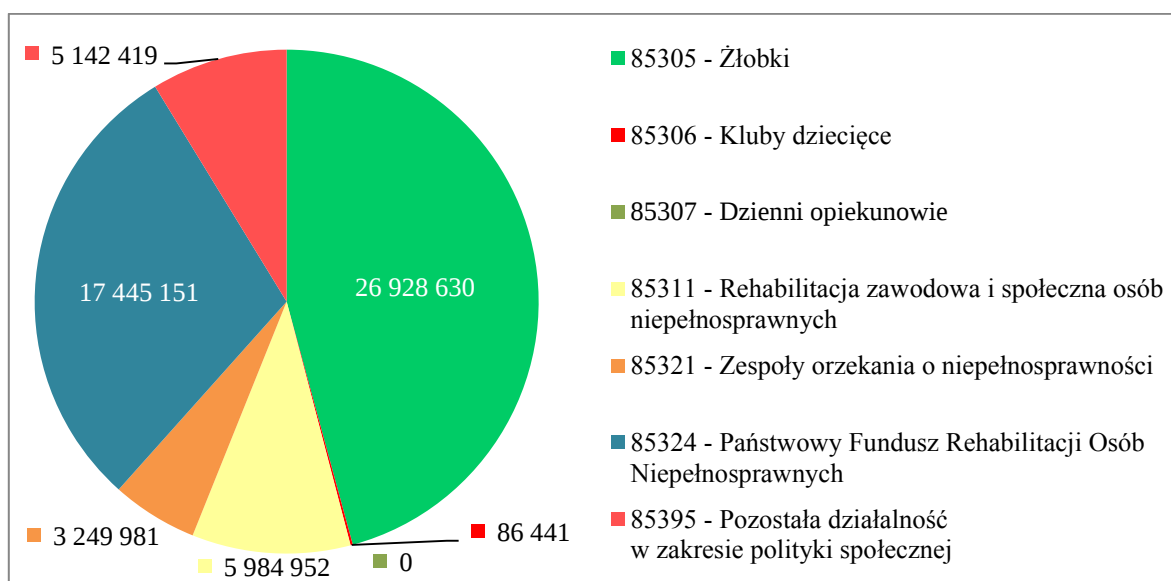
Pozostałe zadania pomocy społecznej

Suma wydatków w dziale „853 Pozostałe zadania w zakresie pomocy społecznej” w 2016 roku osiągnęły poziom **58 837 574 zł i były niższe o 7 518 086 zł (11%)** od wydatków w roku poprzednim.

Największą część wydatków pochłonęły żłobki (85305 – środki gminy/środki powiatu - własne i zewnętrzne) – 26 928 630 zł. Najmniejszy udział w wydatkach tego działu stanowiły środki zaksięgowane w rozdziale 85306 – Kluby dziecięce – 86 441 zł.

Struktura wszystkich wydatków na zadania w ramach działu „853 Pozostałe zadania w zakresie pomocy społecznej” w roku 2016 przedstawiona została na poniższym wykresie. Szczegółowa tabela zawierająca dane z tego zakresu znajduje się w aneksie na końcu raportu.

Wykres nr 25. Wydatki w ramach działu „853 Pozostałe zadania w zakresie pomocy społecznej”

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS

Edukacyjna opieka wychowawcza

W zestawieniach finansowych OZPS edukacyjna opieka wychowawcza sprowadza się do pomocy materialnej dla uczniów (85415 – środki gminy/środki powiatu własne i zewnętrzne). Na ten cel w roku 2016 wydano 20 098 352 zł.

7. AKTYWNOŚĆ PROJEKTOWO-KONKURSOWA JEDNOSTKI ORGANIZACYJNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ

Informacje zawarte w OZPS dotyczące realizowanych projektów lub programów obejmują:

- projekty wykonywane przez jednostkę organizacyjną pomocy społecznej,
- projekty wykonywane przez organizacje pozarządowe działające na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego,
- projekty wykonywane przez gminę, powiat lub miasto na prawach powiatu w zakresie pomocy i integracji społecznej.

Jednostki samorządu terytorialnego, w sprawozdaniu Ocena Zasobów Pomocy Społecznej (od 2012 roku) przedkładają informacje dot. aktywności projektowo-programowej. Projekty realizowane przez gminy i powiaty zostały podzielone ze względu na źródło finansowania (środki EFS, MRPiPS oraz programy osłonowe).

Analiza sprawozdań OZPS wskazuje, że w województwie zachodniopomorskim w 2016 roku 1 477 osób zostało objętych wsparciem w ramach projektów współfinansowanych z EFS (pomoc i integracja społeczna, edukacja). Natomiast łączna kwota środków z EFS była na poziomie 578 462 zł, w roku 2017 przewiduję powiększanie tej kwoty do ponad 16 mln.

Analogiczna sytuacja dotyczy beneficjentów programów osłonowych. W 2016 roku, wsparciem w ramach w/w programów zostało objętych 25 106 beneficjentów. W 2016 roku przewiduje się zwiększenie liczby takich osób prawie o 9 000.

Projekty realizowane ze środków MRPiPS, w 2016 r. objęły wsparciem 4 747 osób w województwie zachodniopomorskim. Przewiduje się, że liczba ta spadnie w 2017 r. o ok. 760 osób. Niestabilność liczby beneficjentów programów ministerialnych jest spowodowana (podobnie jak w przypadku EFS) – formułą konkursową, a więc trudno przewidzieć, czy w danym roku uda się pozyskać środki na realizację planowanych działań.

8. WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI - ZADANIA ZLECONE W OBSZARZE POMOCY I WSPARCIA

Zapisy ustawy o pomocy społecznej umożliwiają organom wykonawczym jednostek samorządu terytorialnego współpracę z organizacjami społecznymi i pozarządowymi. Art. 4 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie definiuje zakres i rodzaj zadań publicznych, w ramach których ustawodawca przewiduje współpracę JST z organizacjami pozarządowymi.

Analiza sprawozdań przesłanych przez gminy i powiaty wskazuje, że ogólna liczba organizacji pozarządowych z którymi współpracuje OPS/PCPR wynosiła w roku oceny 374 organizacji, w 2016 roku, JST zleciły 284 organizacjom pozarządowym realizację zadań w trybie działalności pożytku publicznego (zadania zleczone w obszarze pomocy i wsparcia). W sumie zostało podpisanych 433 zleceń/umów na łączną kwotę 37 329 385 zł. Najwięcej zleceń/umów zostało podpisanych w mieście Szczecin – 168 umów (39% ogółu podpisanych umów), tam również była najwyższa ich łączna wartość – 11 793 625 zł (32% wartości wszystkich zleceń). Średnia wartość jednej umowy wynosiła 70 200 zł, przy czym na poziomie województwa średnia wartość jednej umowy wyniosła 86 211 zł.

Zadania w trybie zamówień publicznych zlecono 5 organizacjom pozarządowym. Łączna wartość przekazanych dotacji dla organizacji na realizację ww. zadań wynosiła 793 511 zł.

W 2016 roku, podobnie jak w latach poprzednich, zlecono organizacjom pozarządowym zadania prowadzenia wybranych usług pomocy społecznej. Usługi opiekuńcze realizowane były przez 11 organizacji pozarządowych, a łączna wartość zleceń wynosiła 2 177 852 zł. Średnia wartość jednego zlecenia wynosiła 197 643 zł.

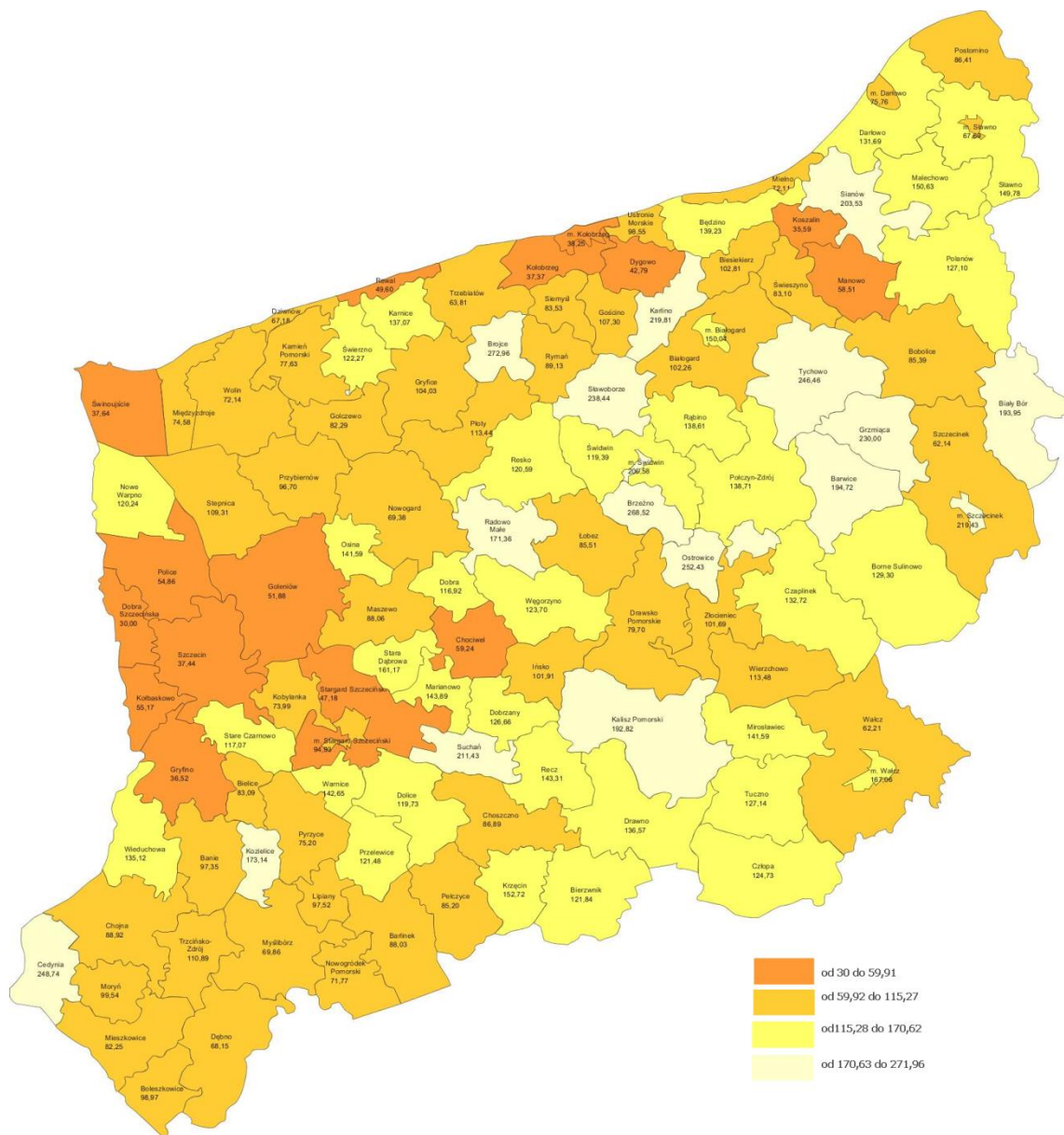
Prowadzenie specjalistycznych usług opiekuńczych zlecono 7 organizacjom pozarządowym. Łączna wartość zleceń wynosiła 686 982 zł. Przeciętnie jedno zlecenie (umowa) wycenione było na 98 140 zł.

Najwięcej zleceń oraz najwyższa łączna ich wartość dotyczyła prowadzenia placówki pomocy społecznej. W 2016 roku 23 organizacje pozarządowych otrzymało dotacje na realizację ww. zadania łącznie w kwocie 15 502 949 zł. Przeciętna wartość zlecenia (umowy) wynosiła 674 041 zł.

9. WNIOSKI I REKOMENDACJE

Niezmienne od lat wiodącymi powodami korzystania z pomocy społecznej jest ubóstwo i bezrobocie. W 2016 roku, pomimo zmniejszającego się bezrobocia i wprowadzenia w 2016 roku nowego świadczenia wychowawczego, tylko nieznacznie spadła liczba klientów pomocy społecznej, na poziomie ogólnej liczby osób korzystających z pomocy społecznej – 8%.

Mapa nr 6. Wskaźnik liczby osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie (na 1 000 mieszkańców), w gminach

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS

Rekomendacja:

W ocenie ROPS, należałoby wyposażyć pracowników socjalnych w dodatkową wiedzę i narzędzia oddziaływania, które pozwolą na pracę nad motywowaniem klientów pomocy społecznej do zmiany, zarządzania zmianą życiową, aby klienci i rodziny, dzięki dodatkowym świadczeniom, stawali się samodzielni życiowo. Świadczenie wychowawcze, jakkolwiek nie wlicza się do dochodu rodziny, stanowi jednak jej niezbywalny zasób, który powinien wpłynąć

na ogólną sytuację materialną rodziny. Obecnie, w stosunku do 2015 – liczba rodzin w systemie pomocy społecznej, w regionie, zmalała o 15%.

Bardzo znamienity i zgodny z diagnozą demograficzną jest wzrost klientów w wieku poprodukcyjnym: 2015 – 10 106, 2016 – 11 301.

Rekomendacja:

Należy podjąć szeroki wachlarz działań uświadamiających służby socjalne, jak i lokalne samorządy, o konieczności diagnoz lokalnych i wdrażania działań na rzecz potencjału osób starszych, szczególnie z wykorzystaniem instrumentów ekonomii społecznej, by działać uprzedzająco wobec problemów trudności ekonomicznych grupy emerytów i rencistów. Aktywność i pozostawanie w nurcie oddziaływań społeczno – edukacyjno – kulturalnych, odracza etap niesamodzielności osób starszych, a więc i kosztów, jakie należy uwzględnić w planowaniu usług na rzecz tej grupy wiekowej.

Nadal widoczna jest tendencja przyznawania klientom pomocy społecznej przed wszystkim świadczeń pieniężnych. Średnia wartość poziomu tej formy we wszystkich formach pomocy społecznej w województwie to ponad 60%, są jednak gminy, w których wskaźnik ten sięga 100%! Oznacza to, że nie realizuje się żadnych innych działań usamodzielniających i aktywizujących, poza przyznawaniem świadczeń. Niepokojący jest systematyczny spadek środowisk, w których prowadzono pracę socjalną: 2015 -40 038, 2016-38219, prognoza na 2017 – 37 914. Niska i wskazująca na tendencję spadkową, jest również liczba zawieranych kontraktów socjalnych: 2015 – 4 859, 2016 – 4 462. Co prawda w prognozie na 2017 r. wykazany jest wzrost planowanej liczby kontraktów (do 4 828), jednakże wynika on zapewne ze zmian w prawie, wskazujących na konieczność zawierania kontraktu w przypadku osób bezdomnych.

Rekomendacja:

W związku z nowym przepisem dotyczącym pracy z osobami bezdomnymi, należy przeszkolić pracowników socjalnych w kierunku poprawnego stosowania kontraktu socjalnego wobec tej grupy klientów. Ponadto, należy monitorować pracę z kontraktem we wszystkich pozostałych przypadkach, aby było to narzędzie planowania realnej zmiany sytuacji osoby i rodziny.

Zauważalna jest pozytywna tendencja dotycząca wzrostu liczby placówek wsparcia dziennego funkcjonujących na terenie naszego województwa: 2015 – 137, 2016 – 167, a prognoza na 2017 zakłada 183 placówki tego rodzaju. Z drugiej jednak strony – mimo zwiększenia liczby placówek, maleją ogólne koszty samorządów na to zadanie. Niepokoić może fakt, iż roczny koszt utrzymania placówki, przeliczony na 1 uczestnika, w roku 2015 wynosił jeszcze 3 652 zł (304 zł miesięcznie), a w 2016 – już tylko 2 534 zł (211 zł miesięcznie). Ten drastyczny spadek kosztów może mieć odzwierciedlenie w jakości pracy placówek, a co najistotniejsze – w kompetencjach kadry. Z elementarnych zasad pedagogiki społecznej wiadomo, że profilaktyka jest najtańszą formą rozwiązywania problemów społecznych.

Rekomendacja:

Należy docierać do samorządów ze schematem i kalkulatorem kosztów działań w obszarze zapewnienia właściwych warunków rozwoju i wychowania dzieciom – w przypadku prowadzenia placówek wsparcia dziennego i pracy asystenckiej z rodziną biologiczną dziecka oraz w przypadku konieczności ponoszenia kosztów pobytu dzieci w pieczy zastępczej. Należy wspierać rozwój sieci tych placówek w regionie.

Z otrzymanych danych wynika, że zwiększa się liczba NGO, z którymi współpracują samorządy w obszarze pomocy społecznej. W 2015 roku było ich na terenie województwa 337 w 2016 374 a planowana liczba NGO w 2017 to 387.

Rekomendacja:

Dalsze działania uświadamiające samorządom korzyści ze współpracy z organizacjami pozarządowymi, jak i stosowania instrumentów zamówień publicznych z wykorzystaniem klauzul społecznych. Należy także prowadzić działania zachęcające organizacje pozarządowe oraz inne podmioty ekonomii społecznej, do podejmowania się działalności w sferze usług społecznych w środowisku lokalnym.

23 samorządy nie spełniają ustawowego wymogu zatrudnienia 1 pracownik socjalnego na 2000 mieszkańców. Niepokojąca jest sytuacja występująca w niektórych gminach, w których powodem braku zatrudnienia jest brak kandydatów na stanowisko pracownik socjalnego. Sytuacja taka prawdopodobnie wynika z bardzo niskiego wynagrodzenia otrzymywanego przez pracowników socjalnych, niskiego prestiżu zawodu oraz zbyt wysoko ustawionych wymagań formalnych, ustawowych.

Rekomendacja:

Skierować do ustawodawców postulat, by przywrócić rozwiązania funkcjonujące w kraju do roku 2004, kiedy to uprawnienia do wykonywania zawodu pracownika socjalnego miał każdy absolwent kończący studia na kierunkach: pedagogika, psychologia, socjologia, nauki o rodzinie, jak i oczywiście praca socjalna. Zasadnym wydaje się, przy uwzględnieniu takiego rozwiązania, wprowadzanie obowiązku kończenia specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego w ciągu pierwszy 3 lat od chwili zatrudnienia, lub rocznych studiów podyplomowych z pracy socjalnej. Rozwiązanie to było przedmiotem dyskusji z kadrą pomocy społecznej w województwie.

Aktualnie widoczne jest niewielkie zainteresowanie w środowisku pracowników socjalnych do poszerzania wykształcenia poprzez specjalizację I i II stopnia. Istotnym powodem takiego stanu rzeczy jest brak gratyfikacji finansowych związanych z ukończeniem specjalizacji. Ponadto zmiany proponowane w poprzednim projekcie ustawy o pomocy społecznej wprowadzały zupełnie inne specjalizację, co również działa zniechęcająco.

Rekomendacja:

Skierować do Centralnej Komisji Egzaminacyjnej postulat zmiany zakresu specjalności I i II stopnia, tak, by odpowiadały na obecne wyzwania pracy socjalnej, ale też wprowadzenie do ustawy o pomocy społecznej mechanizmu awansu zawodowego pracowników socjalnych, by zwiększyć motywację do zawodowego rozwoju służb społecznych, jak i uczynić ten obszar „organizacją uczącą się”. Tego wymagają zmiany społeczne, technologiczne i kulturowe w kraju, jak i w Europie.

W 2016 roku zmniejszyła się liczba zatrudnionych asystentów rodziny w województwie: 2015 – 223, 2016 – 210. Przy takim stanie rzeczy, naturalnym jest również spadek liczby rodzin objętych asystenturą: 2015 – 2 623, 2016 – 2 579, jednak już liczba rodzin przypadająca na jednego asystenta, choć nieznacznie, to jednak rośnie: 2015 – 11,7, 2016 – 12,2. Jest to zjawisko niekorzystne, biorąc szczególnie pod uwagę fakt, iż asystentami są z reguły osoby młode, bezpośrednio po studiach, które nie są objęte systemem szkoleń i wsparcia zawodowego. Złożenie tych danych z informacjami

o wzroście liczby dzieci trafiających do pieczy zastępczej, jest szczególnie niepokojące. Trudno dociec stanu rzeczy, temat wymaga zgłębienia. Podobnie jak w przypadku pracowników socjalnych, zawód asystenta rodziny nie niesie ze sobą prestiżu i godnych zarobków. Nie jest objęty systemem awansu zawodowego. Ze względu na krótki czas od powołania asystentury rodzinnej (5 lat), grupa zawodowa asystentów nie wypracowała jeszcze szczególnych ram funkcjonowania, specyficznych narzędzi, form wspierania zawodowego i rozwoju. O ile pracownicy socjalni, przynajmniej z mocy ustawy, mają dostęp do superwizji wspierającej ich pracę, o tyle asystenci – nie.

Rekomendacja:

Skierować do ustawodawców postulat rozwinięcia kwestii wsparcia, doskonalenia i awansu zawodowego asystentów, w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Nadal na terenie naszego województw funkcjonuje niewystarczająca liczba Ośrodków Interwencji Kryzysowej (OIK). Zgodnie z obowiązującym prawem, na terenie każdego powiatu powinna taka jednostka funkcjonować. W 2016 roku w województwie funkcjonowało 14 OIK. Dodatkowo, większość z nich nie funkcjonuje całodobowo czy przynajmniej w wydłużonym czasie pracy, co znacząco utrudnia a czasem uniemożliwia mieszkańcom uzyskanie skutecznego wsparcia w realnych sytuacjach kryzysowych, po godzinach pracy PCPR.

Rekomendacja:

Uświadamiać samorządy powiatowe w zakresie konieczności powoływania OIK oraz realnego rozwiązywania problemów mieszkańców. Upowszechniać dobre praktyki z regionu.

Pomimo podejmowanych działań, mających na celu wsparcie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, widoczny jest wzrost liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej: 2015 – 4152, 2016 – 5215. Jednocześnie, przy wzroście liczby dzieci w pieczy, systematycznie **spada liczba miejsc w rodzinnej pieczy** zastępczej. Oznacza to, że rośnie liczba dzieci umieszczanych w pieczy instytucjonalnej. W ramach narzędzia OZPS, brakuje informacji o liczbie dzieci trafiających do instytucji, jak i powracających do rodzin biologicznych. W województwie zachodniopomorskim, większość dzieci umieszczana w rodzinnej pieczy zastępczej jest kierowana do rodzin spokrewnionych. Z danych Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego wynika, iż w regionie ma miejsce zjawisko oddawania do instytucjonalnych form dzieci z pieczy rodzinnej. W roku 2016, takich przypadków w województwie odnotowano aż 56, z czego 14 dzieci trafiło do placówek z rodzin spokrewnionych, a 15 – z rodzin niezawodowych..

Rekomendacja:

*Aby ograniczyć zjawisko niekorzystnego migrowania dzieci z rodzinnych form pieczy do instytucjonalnych, należy wdrożyć system szkoleń dla osób prowadzących rodzinne formy – zarówno niezawodowych i spokrewnionych, jak i do rodzin zawodowych oraz rodzinnych domów dziecka. Ustawowe wyłączenie rodzin spokrewnionych z konieczności odbycia szkolenia do pełnienia roli rodziny zastępczej, niesie szkodliwe skutki społeczne dla młodych ludzi, którzy często w najtrudniejszym wieku rozwojowym, raz pozbawione opieki rodziców biologicznych, drugi raz przechodzą traumę zmiany miejsca i warunków wychowania. Warto nadmienić, iż w latach 2010 – 2016, właśnie z rodzin spokrewnionych, do placówek trafiło łącznie 132 dzieci. **Zjawisko wymaga podjęcia pilnych działań.***

Od 2015 roku nie zmieniła się liczba rodzin zastępczych specjalistyczny - 16, zmalała natomiast liczba pogotowi opiekuńczych z 45 do 39. Biorąc pod uwagę fakt, że jest to forma przeznaczona do sprawowania opieki nad niemowlakami oraz małymi dziećmi, należałoby ustalić, jakie są przyczyny takiego stanu rzeczy. Z drugiej strony, pozytywnie należy ocenić wzrost liczby rodzinnych domów dziecka: 2015 – 48, 2016 – 56.

Rekomendacja:

Ze względu na bardzo słaby rozwój sektora rodzinnej pieczy zastępczej, a ciągle rosnącą liczbę dzieci potrzebującej wsparcia w takich rodzinach, aby uchronić je przed koniecznością umieszczenia w instytucjonalnych formach pieczy, należy pilnie opracować strategię pozyskiwania rodzin zastępczych zawodowych i przeprowadzić w województwie szeroko zakrojoną kampanię edukacyjną pokazującą zarówno wzorce dobrze funkcjonującej rodziny, jak i efekt emocjonalny oraz społeczny z bycia rodziną zastępczą.

Systematycznie wzrastają koszty związane z prowadzeniem domów pomocy społecznej (DPS): 2015 – 147 891 971 zł, 2016 – 164 709 415 zł. W chwili obecnej, w niektórych gminach ponad 50% budżetu pomocy społecznej pochłaniają opłaty gminy za miejsca w DPS. Jednocześnie, nadal ponad 400 osób oczekuje na przyznanie miejsca w domu pomocy. Pojawiają się trudności w umieszczaniu tam osób po pobytach w szpitalach czy w zakładach opiekuńczo-leczniczych. Nierzadko, pomimo iż pacjent pilnie wymaga opieki lekarsko-pielęgniarskiej, przedstawiciele ochrony zdrowia wymuszają na jednostkach pomocy społecznej przyznanie miejsca w DPS, w trybie nagłym. Uzasadniają takie postępowanie brakiem miejsc w zakładach opiekuńczo-leczniczych. Świadczy o ewidentnie o braku rozwiązań w systemie opiekuńczym nad osobami starszymi. Brakuje zarówno miejsc w ZOL-ach jak i DPS-ach. Sytuacja zapewne mogłaby wyglądać inaczej, gdyby w Polsce, a szczególnie w regionie, rozpowszechniona była forma opieki środowiskowej nad osobą starszą. To rozwiązanie, dobrze znane w krajach Europy Zachodniej, przynosi wiele korzyści społecznych, ale też ekonomicznych. Pobyt w DPS (także w ZOL) jest najdroższą formą usług wobec osoby starszej. Podobny wzrost nakładów widoczny jest w pozycji Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze: 2015 – 29 336 732 zł, 2016 – 32 193 090 zł.

Rekomendacja:

W dalszym ciągu upowszechniać inne niż instytucjonalne formy opieki nad osobami starszymi - rodzinne DPS, usługi świadczone w środowisku, systemy typu telemedycyna i teleopieka.

Brak w obecnej edycji OZPS możliwości wykazania zarówno wysokości nakładów na świadczenie wychowawcze (500plus) jak i efektu wpływu świadczenia na sytuację rodzin.

Rekomendacja:

Wniosek do MRPiPS, o ujęcie w kolejnej edycji, w ramach generatora OZPS, danych dotyczących świadczenia wychowawczego.

10. SPIS WYKRESÓW I MAP

Wykres nr 1. Struktura ludności według płci i ekonomicznych grup wieku w 2015 roku	4
Wykres nr 2. Bezrobotni w Województwie Zachodniopomorskiem.....	5
Wykres nr 3. Liczba miejsc w żłobkach do liczby dzieci którym nie przyznano miejsca.	6
Wykres nr 4. Liczba beneficjentów pomocy społecznej w podziale na wiek, na terenie województwa....	8
Wykres nr 5. Liczba beneficjentów pomocy społecznej w podziale na płeć na terenie województwa.....	8
Wykres nr 6. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców, według powiatów	9
Wykres nr 7. Odsetek osób, którym przyznano świadczenia pieniężne w liczbie osób, którym przyznano świadczenia ogółem w podziale na powiaty [%].	10
Wykres nr 8. Odsetek osób, którym przyznano świadczenia niepieniężne w liczbie osób, którym przyznano świadczenia ogółem w podziale na powiaty [%].	11
Wykres nr 9. Liczba osób w rodzinach, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy na każde 1000 mieszkańców w podziale na powiaty.	12
Wykres nr 10. Odsetek osób w rodzinach, którym przyznano świadczenia z powodu ubóstwa w liczbie osób w rodzinach, którym przyznano świadczenia ogółem w podziale na powiaty [%].	12
Wykres nr 11. Bezrobocie wśród beneficjentów pomocy społecznej oraz bezrobocie ogółem wg powiatów na koniec 2016 r. [%].	13
Wykres nr 12. Średnia kwota jednego zasiłku stałego dla osoby samotnie gospodarującej w podziale na powiaty [zł].	16
Wykres nr 13. Średnia kwota jednego zasiłku stałego dla osoby w rodzinie w podziale na powiaty [zł].	16
Wykres nr 14. Średnia kwota jednego zasiłku okresowego w podziale na powiaty [zł].	17
Wykres nr 15. Liczba rodzin oraz dzieci ogółem w rodziny pieczy zastępczy.	21
Wykres nr 16. Liczba osób usamodzielnionych w 2016 r.	22
Wykres nr 17. Pomoc pieniężna (kwota świadczeń) na usamodzielnienia w 2016 r.	22
Wykres nr 18. Pomoc pieniężna (kwota świadczeń) na kontynuowanie nauki w 2016 r.	22
Wykres nr 19. Pomoc pieniężna (kwota świadczeń) na zagospodarowanie w 2016 r.	23
Wykres nr 20. Podział zasiłku w ramach zasiłku pielęgnacyjnego [zł] w roku 2016.	26
Wykres nr 21. Średnia kwota świadczenia dodatku mieszkaniowego w porównaniu do średniej wojewódzkiej na gospodarstwo domowe w roku 2016 r. w podziale na powiaty.	27
Wykres nr 22. Struktura zatrudnienia w pomocy społecznej.	36
Wykres nr 23. Struktura wydatków w polityce społecznej.	39
Wykres nr 24. Wydatki w ramach działu „852-pomoc społeczna”.	40
Wykres nr 25. Wydatki w ramach działu „853 Pozostałe zadania w zakresie pomocy społecznej”	41

Mapa nr 1. Rozmieszczenie środowiskowych domów samopomocy w roku 2016 r. w podziale na powiaty.	30
Mapa nr 2. Rozmieszczenie domów pomocy społecznej w roku 2016 r. w podziale na powiaty.....	31
Mapa nr 3. Rozmieszczenie placówek opiekuńczo – wychowawczych ogółem w roku 2016 w podziale na powiaty.	32
Mapa nr 4. Rozmieszczenie warsztatów terapii zajęciowej w roku 2016 r. w podziale na powiaty.....	34
Mapa nr 5. Liczba pracowników socjalnych przypadających na 2000 mieszkańców.	37
Mapa nr 6. Wskaźnik liczby osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w gminach.....	44

Aneks

I.	Dane o sytuacji demograficznej i społecznej	52
II.	Dane o korzystających z pomocy i wsparcia	54
	A. Gmina - zadania OPS oraz MOPS, MOPR.....	57
	B. Powiat - zadania PCPR oraz MOPR	60
III.	Inne rodzaje pomocy i świadczeń	63
IV.	Zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia	65
V.	Kadra jednostki organizacyjnej pomocy społecznej	70
	A. Zatrudnienie pomocnicze w jednostce organizacyjnej pomocy społecznej	71
	B. Zespoły pracy socjalnej i integracji społecznej w jednostce pomocy społecznej	71
VI.	Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie jednostki samorządu terytorialnego	72
VII.	Aktywność projektowo-konkursowa jednostki organizacyjnej pomocy społecznej.....	75
VIII.	Współpraca z organizacjami pozarządowymi - zadania zlecone w obszarze pomocy i wsparcia ...	76

I. DANE O SYTUACJI DEMOGRAFICZNEJ I SPOŁECZNEJ

DANE O SYTUACJI DEMOGRAFICZNEJ i SPOŁECZNEJ (stan na 31.XII)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2015	Rok oceny	PROGNOZA* Rok po ocenie
MIESZKAŃCY (w osobach)				
Ogółem	1	1 710 482	1 710 482	1 701 444
KOBIETY				
Ogółem	2	878 189	878 189	875 059
Wiek 0-17	3	144 519	144 519	143 716
Wiek 18-59	4	503 642	503 642	502 062
Wiek 60 lat i więcej	5	230 028	230 028	229 281
MĘŻCZYŹNI				
Ogółem	6	832 293	832 293	826 385
Wiek 0-17	7	152 100	152 100	151 045
Wiek 18-64	8	575 869	575 869	568 760
Wiek 65 lat i więcej	9	104 324	104 324	106 580
RYNEK PRACY				
Bezrobotni ogółem	10	79 584	65 842	64 915
Bezrobotni długotrwale ogółem	11	44 080	35 487	35 156
Bezrobotni ogółem z prawem do zasiłku	12	12 523	11 001	10 986
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA				
Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy	13	50 154	49 106	48 551
Liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne z zasobów gminy	14	5 756	6 978	4 830
w tym z wiersza 13: Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	15	5 884	6 447	6 902
Liczba oczekujących na mieszkanie socjalne	16	5 214	7 422	6 535
Liczba wyroków eksmisyjnych bez wskazania lokalu socjalnego	17	1 897	1 780	1 797
Liczba żłobków (żłobki, kluby dziecięce, oddziały żłobkowe w przedszkolach)	18	113	137	138
Liczba opiekunów dziennych do dzieci	19	12	19	18
Liczba miejsc w żłobkach (żłobki, kluby dziecięce, oddziały żłobkowe w przedszkolach)	20	4 174	4 913	4 967
Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w żłobku (żłobek, klub dziecięcy, oddziały żłobkowe w przedszkolach)	21	1 868	1 841	2 287
Powody nie przyznania miejsca w żłobku				
brak wolnych miejsc	22	257	301	298
inne - niespełnienie innych wymogów formalnych	23	0	6	0
Liczba przedszkoli (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	24	708	736	746

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2015	Rok oceny	PROGNOZA* Rok po ocenie
Liczba miejsc w przedszkolach (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	25	49 428	51 049	52 468
Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu wg złożonych wniosków	26	395	546	427
Powody nie przyznania miejsca w przedszkolu				
Wiek dziecka	27	0	11	0
Brak możliwości technicznych / lokalowych, aby zwiększyć liczbę miejsc w żłobku	28	0	0	0
Brak wolnych miejsc	29	100	345	245
Brak pełnej wymaganej dokumentacji	30	0	2	0
Inne - niespełnienie innych wymogów formalnych	31	5	7	3
Jedno z rodziców / opiekunów nie pracuje	32	0	12	0
Liczba świetlic i klubów dla dzieci i młodzieży - ogółem	33	1 158	1 159	1 174
Z tego: (wiersze "Przyszkolne" i "Pozaszkolne")				
Przyszkolne	34	376	337	343
Pozaszkolne	35	790	822	831
Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	36	254	291	298
Liczba hospicjów	37	4	5	5
Liczba ośrodków dla cudzoziemców	38	0	0	0

* Wielkość prognozy nie dotyczy wartości przyrostu lub spadku. W przypadku braku możliwości oszacowania wielkości liczbowych dla prognozy należy wpisać liczby odpowiadające danym z kolumny "Rok oceny"

II. DANE O KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY I WSPARCIA

DANE O KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY i WSPARCIA (w całym okresie sprawozdawczym)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2015	Rok oceny	PROGNOZA* Rok po ocenie
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM UDZIELONO POMOCY i WSPARCIA				
Liczba osób	1	145 799	139 818	136 106
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRYZNANO ŚWIADCZENIE				
Liczba osób	2	86 838	80 124	78 068
W tym: osoby długotrwale korzystające	3	49 282	45 374	44 257
Wiek 0-17	4	24 883	22 526	21 760
Wiek produkcyjny *	5	47 237	45 566	44 520
Wiek poprodukcyjny **	6	10 106	11 301	11 113
Liczba rodzin	7	60 477	56 463	55 250
Liczba osób w rodzinach	8	144 008	132 265	129 476
w tym: KOBIECY (z wierszy 2-6)				
Ogółem	9	47 832	43 688	42 569
W tym: osoby długotrwale korzystające	10	27 183	24 997	24 463
Wiek 0-17	11	12 138	11 191	10 813
Wiek 18-59	12	26 079	24 737	24 130
Wiek 60 lat i więcej	13	6 767	7 490	7 414
w tym: MĘŻCZYŹNI (z wierszy 2-6)				
Ogółem	14	39 157	36 155	35 207
W tym: osoby długotrwale korzystające	15	21 874	20 162	19 585
Wiek 0-17	16	12 671	11 390	11 002
Wiek 18-64	17	21 106	20 786	20 342
Wiek 65 lat i więcej	18	3 217	3 800	3 680
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRYZNANO ŚWIADCZENIE PIENIĘŻNE				
Liczba osób ogółem	19	54 714	49 743	48 792
Liczba rodzin	20	50 283	45 922	44 897
Liczba osób w rodzinach	21	120 974	102 970	100 441
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRYZNANO ŚWIADCZENIE NIEPIENIĘŻNE				
Liczba osób ogółem	22	41 871	36 324	35 390
Liczba rodzin	23	25 719	24 003	23 510
Liczba osób w rodzinach	24	79 558	71 447	69 752
OSOBY I RODZINY, Z KTÓRYMI PRZEPROWADZONO WYWIAD ŚRODOWISKOWY				
Liczba osób ogółem	25	72 004	70 596	69 961
Liczba rodzin	26	66 354	61 703	60 853
Liczba osób w rodzinach	27	154 839	137 834	135 199
POWODY UDZIELENIA POMOCY I WSPARCIA				
UBÓSTWO				
Liczba rodzin	28	35 768	32 706	31 666
Liczba osób w rodzinach	29	87 044	75 728	73 448
BEZROBOCIE				
Liczba rodzin	30	31 345	26 695	25 808

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2015	Rok oceny	PROGNOZA* Rok po ocenie
Liczba osób w rodzinach	31	87 275	71 581	68 712
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ				
Liczba rodzin	32	20 594	19 199	18 985
Liczba osób w rodzinach	33	39 662	36 071	35 651
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA				
Liczba rodzin	34	21 013	21 132	20 896
Liczba osób w rodzinach	35	40 938	39 100	38 645
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH				
Liczba rodzin	36	9 290	7 659	7 482
Liczba osób w rodzinach	37	33 851	27 093	26 453
ALKOHOLIZM				
Liczba rodzin	38	4 625	4 291	4 209
Liczba osób w rodzinach	39	9 106	7 789	7 626
NARKOMANIA				
Liczba rodzin	40	282	233	235
Liczba osób w rodzinach	41	456	339	354
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA				
Liczba rodzin	42	5 591	4 877	4 861
W TYM: WIELODZIETNOŚĆ				
Liczba rodzin	43	3 395	2 926	2 928
BEZDOMNOŚĆ				
Liczba rodzin	44	2 916	2 801	2 779
Liczba osób w rodzinach	45	3 441	3 241	3 199
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO				
Liczba rodzin	46	1 025	904	896
Liczba osób w rodzinach	47	1 523	1 309	1 300
ZDARZENIA LOSOWE				
Liczba rodzin	48	298	333	289
Liczba osób w rodzinach	49	744	801	680
KLĘSKI ŻYWIOŁOWE I EKOLOGICZNE				
Liczba osób	50	0	1	2
SIEROCTWO				
Liczba rodzin	51	96	58	56
Liczba osób w rodzinach	52	215	153	153
PRZEMOC W RODZINIE				
Liczba rodzin	53	1 652	1 288	1 304
Liczba osób w rodzinach	54	4 856	3 999	4 400
OCHRONA OFIAR HANDLU LUDŹMI				
Liczba rodzin	55	3	3	3
USŁUGI POMOCY SPOŁECZNEJ				
USŁUGI OPIEKUŃCZE OGÓŁEM				
Liczba osób	56	5 241	5 591	5 709
Liczba świadczeń	57	1 615 599	1 653 902	1 669 524

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2015	Rok oceny	PROGNOZA* Rok po ocenie
Kwota świadczeń w złotych	58	26 389 376	28 907 124	29 604 743
W TYM: SPECJALISTYCZNE (wiersze 59 - 61)				
Liczba osób	59	353	333	341
Liczba świadczeń	60	44 938	53 768	54 469
Kwota świadczeń w złotych	61	878 104	1 180 656	1 219 581
SPECJALISTYCZNE USŁUGI DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI				
Liczba osób	62	514	519	512
Liczba świadczeń	63	131 690	137 229	136 081
Kwota świadczeń w złotych	64	3 354 428	3 871 957	3 847 961
PORADNICTWO SPECJALISTYCZNE				
Liczba rodzin	65	8 253	6 622	6 833
Liczba osób w rodzinach	66	20 229	18 047	18 480
PRACA SOCJALNA				
Liczba rodzin	67	40 038	38 219	37 914
Liczba osób w rodzinach	68	99 195	86 821	88 746
INTERWENCJA KRYZYSOWA				
Liczba rodzin	69	989	807	870
Liczba osób w rodzinach	70	2 756	2 038	2 189
KONTRAKT SOCJALNY				
Liczba zawartych kontraktów socjalnych	71	4 859	4 462	4 828
Liczba osób ogółem objętych kontraktem	72	7 416	6 563	7 224
W tym: liczba osób objętych kontraktem w Klubie Integracji Społecznej	73	106	380	540

* wiek produkcyjny: kobiety w wieku 18-59 lat, mężczyźni 18-64 lat

** wiek poprodukcyjny: kobiety w wieku 60 i więcej, mężczyźni 65 i więcej

A. DANE O KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY I WSPARCIA

(GMINA - ZADANIA OPS ORAZ MOPS, MOPR)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2015	Rok oceny	PROGNOZA* Rok po ocenie
ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ				
ZASIŁEK STAŁY				
Liczba osób	1	11 577	11 401	11 218
Liczba świadczeń	2	114 424	114 177	113 916
Kwota świadczeń w złotych	3	50 877 491	57 108 849	56 654 245
W tym: (wiersze 4-6)				
Zasiłek stały dla osób samotnie gospodarujących				
Liczba osób	4	9 245	9 246	9 099
Liczba świadczeń	5	93 061	93 567	93 085
Kwota świadczeń w złotych	6	44 480 244	50 479 737	49 987 424
W tym: (wiersze 7-9)				
Zasiłek stały dla osoby w rodzinie				
Liczba osób	7	2 472	2 277	2 224
Liczba świadczeń	8	21 363	20 610	20 831
Kwota świadczeń w złotych	9	6 397 247	6 629 112	6 666 821
ZASIŁEK OKRESOWY				
Liczba osób	10	29 242	25 667	24 769
Liczba świadczeń	11	164 012	141 055	138 467
Kwota świadczeń w złotych	12	51 706 291	45 968 901	45 006 977
W tym: (wiersze 13-24)				
Zasiłek okresowy z tytułu bezrobocia				
Liczba osób	13	23 094	19 172	18 316
Liczba świadczeń	14	127 438	103 203	99 868
Kwota świadczeń w złotych	15	42 639 717	36 316 824	35 223 363
Zasiłek okresowy z tytułu długotrwałej choroby				
Liczba osób	16	3 233	3 453	3 372
Liczba świadczeń	17	10 916	12 356	12 609
Kwota świadczeń w złotych	18	2 786 244	3 331 047	3 479 415
Zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności				
Liczba osób	19	2 938	2 834	2 819
Liczba świadczeń	20	13 693	13 854	13 961
Kwota świadczeń w złotych	21	2 564 032	2 508 606	2 599 321
Zasiłek okresowy z tytułu możliwości utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego				
Liczba osób	22	46	39	68
Liczba świadczeń	23	96	110	189
Kwota świadczeń w złotych	24	31 068	29 545	60 500
Zasiłek okresowy kontynuowany niezależnie od dochodu na podstawie art. 38 ust. 4a i 4b				
Liczba osób	25	0	8	9
Liczba świadczeń	26	0	14	17

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2015	Rok oceny	PROGNOZA* Rok po ocenie
Kwota świadczeń w złotych	27	0	2 652	4 461
ZASIŁEK CELOWY OGÓŁEM				
Liczba osób	28	43 958	39 247	38 638
Kwota świadczeń w złotych	29	38 353 467	35 090 299	34 201 424
W tym: ZASIŁEK CELOWY PRZYZNANY W RAMACH PROGRAMU WIELOLETNIEGO "POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOŻYWIANIA"				
Liczba osób	30	28 574	25 373	24 902
Liczba świadczeń	31	125 540	112 378	112 353
Kwota świadczeń w złotych	32	20 992 637	19 702 984	19 267 332
ZASIŁKI CELOWE PRZYZNANE NIEZALEŻNIE OD DOCHODU na podstawie art. 39a ust. 1 i 2				
Liczba osób	33	15	12	51
Kwota świadczeń w złotych	34	6 199	5 828	11 778
ŚWIADCZENIA NIEPIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ				
POSIŁEK OGÓŁEM				
Liczba osób	35	34 719	30 443	29 513
Liczba świadczeń	36	4 674 404	3 902 933	3 860 235
Kwota świadczeń w złotych	37	25 382 441	22 527 167	22 456 461
W TYM: DLA DZIECI				
Liczba osób	38	29 140	24 680	23 954
Liczba świadczeń	39	3 744 125	3 017 692	2 986 485
Kwota świadczeń w złotych	40	19 653 114	16 759 574	16 651 498
W tym: (z wierszy 35-37) POSIŁEK - świadczenie przyznane w ramach programu wieloletniego "Pomoc Państwa w zakresie dożywiania"				
Liczba osób	41	34 489	30 173	29 251
Liczba świadczeń	42	4 625 604	3 872 409	3 825 951
Kwota świadczeń w złotych	43	25 142 209	21 958 092	21 814 175
W TYM: DLA DZIECI (z wierszy 41-43)				
Liczba osób	44	29 276	24 696	23 863
Liczba świadczeń	45	3 694 593	2 989 042	2 943 905
Kwota świadczeń w złotych	46	19 697 279	16 493 838	16 229 858
SCHRONIENIE				
Liczba osób	47	783	761	787
Liczba świadczeń	48	100 517	86 746	89 774
Kwota świadczeń w złotych	49	1 816 574	2 271 950	2 396 510
UBRANIE				
Liczba osób	50	399	575	640
Liczba świadczeń	51	1 036	1 230	1 341
Kwota świadczeń w złotych	52	30 861	36 934	37 902
SPRAWIENIE POGRZEBU				
Liczba osób	53	244	271	301
Liczba świadczeń	54	254	274	301
Kwota świadczeń w złotych	55	499 030	598 417	745 623

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2015	Rok oceny	PROGNOZA* Rok po ocenie
ODPŁATNOŚĆ GMINY ZA POBYT W DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ				
Liczba osób	56	2 743	2 818	2 880
Liczba świadczeń	57	26 666	28 552	30 213
Kwota świadczeń w złotych	58	54 249 603	61 290 095	64 540 689
INDYWIDUALNE PROGRAMY POMOCY				
INDYWIDUALNY PROGRAM WYCHODZENIA Z BEZDOMNOŚCI				
Liczba osób	59	45	36	32
INDYWIDUALNY PROGRAM ZATRUDNIENIA SOCJALNEGO (Centrum Integracji Społecznej)				
Liczba osób	60	367	298	329
WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA				
Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	61	2 623	2 579	2 620
Liczba rodzin wspierających	62	21	2	10
Liczba asystentów rodziny	63	223	210	206
Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej w złotych	64	14 112 156	23 098 827	25 146 685

B. DANE O KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY I WSPARCIA

(POWIAT - ZADANIA PCPR ORAZ MOPR)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2015	Rok oceny	Prognoza rok po ocenie
INDYWIDUALNE PROGRAMY POMOCY				
INDYWIDUALNY PROGRAM ZATRUDNIENIA SOCJALNEGO (Centrum Integracji Społecznej)				
Liczba osób	1	163	115	140
PROGRAM ODDZIAŁYWAŃ KOREKCYJNO-EDUKACYJNYCH DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE				
Liczba osób korzystających z usług	2	266	257	266
INDYWIDUALNY PROGRAM INTEGRACJI CUDZOZIEMCÓW				
Liczba osób korzystających z usług	3	7	11	5
WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA				
RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA - OGÓŁEM				
Liczba rodzin	4	2 612	2 565	2 501
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach	5	4 152	4 015	3 925
Kwota świadczeń w złotych	6	41 423 786	40 949 637	40 732 212
RODZINY SPOKREWNIONE Z DZIECKIEM				
Liczba rodzin	7	1 773	1 738	1 676
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach	8	2 291	2 227	2 141
Kwota świadczeń w złotych	9	18 640 487	18 497 577	17 744 239
RODZINY ZASTĘPCZE NIEZAWODOWE				
Liczba rodzin	10	661	645	649
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach	11	913	871	887
Kwota świadczeń w złotych	12	10 733 099	10 229 941	10 450 730
RODZINY ZASTĘPCZE ZAWODOWE				
Liczba rodzin	13	131	135	131
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach	14	589	537	545
Kwota świadczeń w złotych	15	7 669 575	7 226 540	7 447 297
W tym:				
RODZINY ZASTĘPCZE SPECJALISTYCZNE				
Liczba rodzin	16	16	16	16
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach	17	38	42	41
Kwota świadczeń w złotych	18	547 979	676 251	692 673
RODZINY ZASTĘPCZE PEŁNIĄCE FUNKCJĘ POGOTOWIA RODZINNEGO				
Liczba rodzin	19	45	39	35
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach	20	271	211	186
Kwota świadczeń w złotych	21	2 418 933	2 325 611	2 220 614
RODZINNY DOM DZIECKA				
Liczba rodzin	22	48	56	53
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach	23	359	380	352
Kwota świadczeń w złotych	24	4 380 625	4 995 579	5 089 946
PLAN POMOCY DZIECKU				
Liczba dzieci	25	2 300	2 570	2 542
OCENA SYTUACJI DZIECKA W RODZINIE ZASTĘPCZEJ				

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2015	Rok oceny	Prognoza rok po ocenie
Liczba dzieci	26	3 798	3 762	3 616
Liczba sporządzonych ocen	27	6 504	6 354	6 250
OCENA SYTUACJI DZIECKA W RODZINNYM DOMU DZIECKA				
Liczba dzieci	28	355	400	363
Liczba sporządzonych ocen	29	665	713	661
OCENA RODZIN ZASTĘPCZYCH				
Liczba rodzin	30	2 455	2 431	2 234
Liczba sporządzonych ocen	31	943	1 185	1 231
OCENA RODZINNYCH DOMÓW DZIECKA				
Liczba rodzinnych domów dziecka	32	44	54	41
Liczba sporządzonych ocen	33	46	28	26
OCENA W ZAKRESIE KWALIFIKACJI KANDYDATÓW NA RODZINY ZASTĘPCZE I RODZINNE DOME DZIECKA				
Liczba opinii	34	243	316	317
w tym: liczba pozytywnych opinii	35	190	273	282
KOORDYNATOR PIELĘGNI ZASTĘPCZEJ				
Liczba koordynatorów	36	93	100	100
RODZINY POMOCOWE				
Liczba rodzin	37	43	39	35
USAMODZIELNIENIE				
INDYWIDUALNY PROGRAM USAMODZIELNIENIA				
Liczba osób	38	942	1 089	1 009
PEŁNOLETNIE OSOBY OPUSZCZAJĄCE RODZINNE FORMY PIELĘGNI ZASTĘPCZEJ				
Liczba osób	39	801	796	801
Kwota świadczeń w złotych	40	4 780 646	4 375 288	4 589 011
W TYM: (od poz. 41 do poz. 46)				
POMOC PIENIĘŻNA NA USAMODZIELNIENIE				
Liczba osób	41	147	117	137
Kwota świadczeń w złotych	42	677 188	534 921	642 761
POMOC PIENIĘŻNA NA KONTYNUOWANIE NAUKI				
Liczba osób	43	769	738	723
Kwota świadczeń w złotych	44	3 772 220	3 548 012	3 590 103
POMOC PIENIĘŻNA NA ZAGOSPODAROWANIE				
Liczba osób	45	143	123	157
Kwota świadczeń w złotych	46	331 238	292 355	354 647
PEŁNOLETNIE OSOBY OPUSZCZAJĄCE PLACÓWKI OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZE				
Liczba osób	47	328	285	309
Kwota świadczeń w złotych	48	1 933 726	1 762 665	1 921 867
W TYM: (od poz. 49 do poz. 54)				
POMOC PIENIĘŻNA NA USAMODZIELNIENIE				
Liczba osób	49	88	75	91
Kwota świadczeń w złotych	50	482 413	427 376	487 518
POMOC PIENIĘŻNA NA KONTYNUOWANIE NAUKI				

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2015	Rok oceny	Prognoza rok po ocenie
Liczba osób	51	296	269	271
Kwota świadczeń w złotych	52	1 278 665	1 175 145	1 222 491
POMOC PIENIĘŻNA NA ZAGOSPODAROWANIE				
Liczba osób	53	78	69	95
Kwota świadczeń w złotych	54	172 647	160 144	199 159
PEŁNOLETNIE OSOBY OPUSZCZAJĄCE INSTYTUCJE O KTÓRYCH MOWA W ART. 88 UST.1 USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ				
Liczba osób	55	136	135	141
Kwota świadczeń w złotych	56	619 656	639 411	806 427
W TYM: (od poz. 57 do poz. 62)				
POMOC PIENIĘŻNA NA USAMODZIELNIENIE				
Liczba osób	57	25	16	33
Kwota świadczeń w złotych	58	98 641	65 436	146 405
POMOC PIENIĘŻNA NA KONTYNUOWANIE NAUKI				
Liczba osób	59	130	129	131
Kwota świadczeń w złotych	60	432 775	518 958	561 241
POMOC PIENIĘŻNA NA ZAGOSPODAROWANIE				
Liczba osób	61	33	19	34
Kwota świadczeń w złotych	62	88 240	51 033	86 233
REHABILITACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH				
Ogólna kwota dofinansowania (PFRON, środki własne powiatu)	63	28 271 806	32 085 977	31 265 891
POMOC NA LIKWIDACJĘ BARIER ARCHITEKTONICZNYCH, TECHNICZNYCH I W KOMUNIKOWANIU SIĘ				
Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie	64	544	552	559
Wartość dofinansowania w złotych	65	2 457 895	2 295 631	2 231 982
TURNUSY REHABILITACYJNE				
Liczba osób, które uzyskały pomoc	66	1 803	2 177	1 939
Wartość dofinansowania w złotych	67	1 826 107	2 121 514	1 845 475
ZAOPATRZENIE W PRZEDMIOTY ORTOPEDYCZNE, ŚRODKI POMOCNICZE I SPRZĘT REHABILITACYJNY				
Liczba osób, które uzyskały pomoc	68	8 126	7 252	7 496
Wartość dofinansowania w złotych	69	6 955 539	6 371 525	6 198 692
PROGRAM "AKTYWNY SAMORZĄD"				
Liczba świadczeń	70	1 043	1 060	1 046
Wartość dofinansowania w złotych	71	2 919 381	4 189 934	3 632 388
DOFINANSOWANIE SPORTU, KULTURY, REKREACJI I TURYSTYKI				
Liczba dofinansowanych imprez	72	181	203	197
Liczba niepełnosprawnych uczestników	73	12 015	17 361	15 917
Wartość dofinansowania ogółem w złotych	74	406 936	446 966	470 789
DOFINANSOWANIE USŁUG TŁUMACZA JĘZYKA MIGOWEGO LUB TŁUMACZA - PRZEWODNIKA				
Wartość dofinansowania w złotych	75	4 480	6 000	6 201

III. INNE RODZAJE POMOCY I ŚWIADCZEŃ

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2015	Rok oceny	Prognoza rok po ocenie
ZASIŁKI RODZINNE I DODATKI DO ZASIŁKÓW RODZINNYCH				
Liczba rodzin	1	49 422	50 428	500 214
Kwota świadczeń w złotych	2	152 552 076	171 795 163	169 703 864
JEDNORAZOWY DODATEK Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA (ujmowany w pozycji "Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych")				
Liczba świadczeń	3	4 902	6 130	6 409
Kwota świadczeń w złotych	4	4 895 000	5 233 372	5 995 150
JEDNORAZOWA ZAPOMOGA Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA				
Liczba świadczeń	5	11 835	12 674	13 014
Kwota świadczeń w złotych	6	11 835 000	12 674 000	12 876 700
ŚWIADCZENIA OPIEKUŃCZE				
ŚWIADCZENIE PIEŁĘGNACYJNE				
Liczba świadczeń	7	58 604	60 252	60 729
Kwota świadczeń w złotych	8	69 820 019	77 957 033	81 923 222
DODATEK DO ŚWIADCZENIA PIEŁĘGNACYJNEGO				
Liczba świadczeń	9	25	12	1
Kwota świadczeń w złotych	10	4 134	1 800	200
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY - Ogółem				
Liczba świadczeń	11	506 862	494 695	490 734
Kwota świadczeń w złotych	12	77 549 014	75 686 881	74 863 281
W tym: (od poz. 13 do poz. 20)				
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY DLA NIEPEŁNOSPRAWNEGO DZIECKA				
Liczba świadczeń	13	106 079	105 165	106 064
Kwota świadczeń w złotych	14	16 230 087	16 088 868	16 219 865
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY DLA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ W WIEKU POWYŻEJ 16 ROKU ŻYCIA O ZNACZNYM STOPNIU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI				
Liczba świadczeń	15	228 001	217 680	214 613
Kwota świadczeń w złotych	16	34 883 694	33 305 031	32 836 510
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY DLA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ W WIEKU POWYŻEJ 16 ROKU ŻYCIA O UMIARKOWANYM STOPNIU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI, KTÓRA POWSTAŁA PRZED UKOŃCZENIEM 21 ROKU ŻYCIA				
Liczba świadczeń	17	159 062	159 001	157 362
Kwota świadczeń w złotych	18	24 336 379	24 327 238	23 864 494
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY DLA OSOBY, KTÓRA UKOŃCZYŁA 75 LAT				
Liczba świadczeń	19	13 720	12 849	12 695
Kwota świadczeń w złotych	20	2 098 854	1 965 744	1 942 412
SPECJALNY ZASIŁEK OPIEKUŃCZY				
Liczba świadczeń	21	16 379	21 887	22 945
Kwota świadczeń w złotych	22	8 379 692	11 280 055	11 841 655
ZASIŁEK DLA OPIEKUNA				
Liczba świadczeń	23	27 195	22 686	21 329
Kwota świadczeń w złotych	24	16 720 553	12 750 737	12 122 239
ŚWIADCZENIE Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO				

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2015	Rok oceny	Prognoza rok po ocenie
Liczba osób	25	18 774	18 317	18 207
Liczba rodzin	26	13 002	12 196	12 114
Kwota świadczeń w złotych	27	88 450 404	85 890 160	84 770 174
DODATKI MIESZKANIOWE				
Liczba gospodarstw domowych	28	33 642	29 060	28 724
Kwota świadczeń w złotych	29	50 229 697	45 603 724	45 888 080
DODATKI ENERGETYCZNE				
Liczba gospodarstw domowych	30	10 196	8 201	8 091
Kwota świadczeń w złotych	31	875 791	778 704	788 512
OPŁACENIE SKŁADKI UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO				
Liczba osób	32	24 092	24 057	24 246
Kwota świadczeń w złotych	33	8 379 272	10 158 404	9 781 028
OPŁACENIE SKŁADKI UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO				
Liczba osób	34	19 280	19 538	20 053
Kwota świadczeń w złotych	35	19 409 519	22 027 758	22 478 825
ŚWIADCZENIE INTEGRACYJNE (CENTRUM INTEGRACJI SPOŁECZNEJ)				
Liczba osób	36	362	316	338
Kwota świadczeń w złotych	37	1 478 674	1 416 351	1 947 001
ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE Z PRAC SPOŁECZNIE UŻYTECZNYCH				
Liczba osób ogółem	38	3 204	2 930	2 889
Kwota świadczeń w złotych	39	5 806 350	5 158 070	5 436 646
STYPENDIA SOCJALNE DLA UCZNIÓW I ZASIŁKI SZKOLNE				
Liczba osób	40	30 059	25 602	24 329
Kwota świadczeń w złotych	41	23 299 766	21 730 934	20 940 244

IV. ZASOBY INSTYTUCJONALNE POMOCY I WSPARCIA

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2015	Rok oceny	PROGNOZA* Rok po ocenie
OŚRODKI WSPARCIA - OGÓŁEM				
Liczba placówek	1	118	107	108
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	56	58	62
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	62	49	46
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	4 534	4 701	4 720
Liczba osób korzystających	5	7 341	7 293	7 238
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	6	90	52	62
Liczba decyzji odmownych (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	7	7	22	19
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	8	620	666	668
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	9	34 882 652	36 077 917	36 564 706
W TYM (z wierszy 1-9):				
ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY				
Liczba placówek	10	43	43	43
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 11 i 12)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	11	27	27	27
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	12	16	16	16
Liczba miejsc w placówkach ogółem	13	1 401	1 430	1 435
Liczba osób korzystających	14	1 498	1 524	1 486
Liczba osób umieszczonych	15	834	730	676
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	16	27	34	51
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	17	381	422	416
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	18	20 227 511	22 693 437	22 511 094
DZIENNE DOMY POMOCY				
Liczba placówek	19	15	17	16
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 20 i 21)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	20	11	12	12
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	21	4	5	4
Liczba miejsc w placówkach ogółem	22	1 255	1 374	1 343
Liczba osób korzystających	23	1 608	1 729	1 680
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	24	11	11	8
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	25	66	85	78

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2015	Rok oceny	PROGNOZA* Rok po ocenie
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	26	3 239 987	4 673 986	4 781 173
NOCLEGOWNIE, SCHRONISKA I DOMY DLA OSÓB BEZDOMNYCH				
Liczba placówek	27	35	27	28
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 28 i 29)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	28	4	4	5
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	29	31	23	23
Liczba miejsc w placówkach ogółem	30	1 250	1 423	1 448
Liczba osób korzystających	31	3 092	3 191	3 106
Liczba osób skierowanych w wyniku eksmisji	32	20	34	35
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	33	93	92	102
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	34	5 975 157	6 050 842	6 393 422
KLUBY SAMOPOMOCY				
Liczba placówek	35	0	1	1
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 36 i 37)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	36	0	1	1
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	37	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	38	0	100	100
Liczba osób korzystających	39	0	105	150
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	40	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	41	0	2	2
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	42	0	48 571	116 005

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2015	Rok oceny	PROGNOZA* Rok po ocenie
DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ				
Liczba placówek	1	34	35	35
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	24	26	26
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	10	9	9
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	4 080	4 260	4 240
Liczba osób korzystających	5	4 610	4 697	4 688
Liczba osób umieszczonych	6	1 363	789	732
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	7	521	446	439
Liczba decyzji odmownych (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	8	329	540	403

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2015	Rok oceny	PROGNOZA* Rok po ocenie
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	9	2 748	2 751	2 615
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	10	141 996 923	152 580 123	159 915 820
MIESZKANIA CHRONIONE OGÓŁEM				
Liczba placówek	11	37	38	43
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 12 i 13)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	12	32	32	38
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	13	5	6	5
Liczba miejsc w placówkach ogółem	14	188	190	214
Liczba osób korzystających	15	172	181	219
Liczba osób umieszczonych	16	81	56	85
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	17	5	4	3
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	18	23	24	27
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	19	910 910	919 339	1 209 646
OŚRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ OGÓŁEM				
Liczba placówek	20	13	14	14
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 21 i 22)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	21	10	11	11
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	22	3	3	3
Liczba miejsc w placówkach ogółem	23	65	63	63
Liczba osób korzystających	24	5 193	3 695	3 998
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	25	31	31	32
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	26	702 237	721 319	758 513
JEDNOSTKI SPECJALISTYCZNEGO PORADNICTWA				
Liczba placówek	27	5	5	5
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 28 i 29)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	28	2	2	2
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	29	3	3	3
Liczba osób korzystających	30	413	514	521
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	31	17	11	11
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	32	121 398	209 067	213 000
PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO				
Liczba placówek	33	137	167	183
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 34 i 35)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	34	54	73	76
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	35	83	94	107

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2015	Rok oceny	PROGNOZA* Rok po ocenie
Liczba miejsc w placówkach ogółem	36	3 748	4 229	4 586
Liczba osób korzystających	37	3 708	4 106	4 346
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	38	300	294	319
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	39	13 543 197	10 014 924	11 010 799
PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE OGÓŁEM				
Liczba placówek	40	59	67	64
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 41 i 42)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	41	48	47	46
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	42	11	20	18
Liczba miejsc w placówkach ogółem	43	1 035	1 033	997
Liczba osób korzystających	44	1 069	997	968
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	45	767	744	739
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	46	44 825 358	46 264 705	43 131 316
W tym: PLACÓWKI TYPU RODZINNEGO				
Liczba placówek	47	11	19	18
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 48 i 49)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	48	5	5	4
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	49	6	14	14
Liczba miejsc w placówkach ogółem	50	145	145	137
Liczba osób korzystających	51	139	131	126
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	52	65	59	56
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	53	2 348 451	2 597 710	2 291 093
CENTRUM INTEGRACJI SPOŁECZNEJ				
Liczba placówek	54	9	6	6
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 55 i 56)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	55	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	56	9	6	6
Liczba uczestników zajęć	57	412	320	342
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	58	59	38	40
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	59	3 258 317	2 327 666	3 045 255
KLUB INTEGRACJI SPOŁECZNEJ				
Liczba placówek	60	15	11	12
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 61 i 62)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	61	13	11	12
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	62	2	0	0
Liczba uczestników zajęć	63	414	469	484

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2015	Rok oceny	PROGNOZA* Rok po ocenie
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	64	12	6	7
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	65	545 514	246 581	282 402
WARSZTAT TERAPII ZAJĘCIOWEJ				
Liczba placówek	66	30	31	31
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 67 i 68)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	67	13	13	13
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	68	17	18	18
Liczba uczestników zajęć	69	1 140	1 190	1 200
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	70	402	428	429
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	71	18 632 427	20 840 464	21 255 950
ZAKŁAD AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ				
Liczba placówek	72	4	4	4
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 73 i 74)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	73	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	74	4	4	4
Liczba uczestników zajęć	75	267	296	296
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	76	105	111	111
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	77	7 899 507	8 638 737	9 366 199

V. KADRA JEDNOSTKI ORGANIZACYJNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2015	Rok oceny	Potrzeby rok po ocenie
OGÓŁEM PRACOWNICY JEDNOSTKI				
Liczba ogółem pracowników jednostki pomocy społecznej	1	3 431	3 565	3571
KADRA KIEROWNICZA				
Ogółem kadra kierownicza (dyrektor jednostki i jego zastępcy)	2	175	176	176
W tym: (od poz. 3 do poz. 4)				
Wykształcenie wyższe	3	154	159	160
Specjalizacja z organizacji pomocy społecznej	4	164	164	167
PRACOWNICY SOCJALNI				
Ogółem	5	996	985	1 014
W tym: pracownicy socjalni ogółem zatrudnieni z EFS	6	28	12	18
W tym: (od poz. 7 do poz. 11)				
Wykształcenie wyższe	7	700	705	743
Wykształcenie średnie	8	297	286	271
Specjalizacja 1-ego stopnia w zawodzie	9	301	296	299
Specjalizacja 2-ego stopnia w zawodzie	10	34	30	46
Specjalizacja z organizacji pomocy społecznej	11	132	125	128
POZOSTALI PRACOWNICY:				
Ogółem	12	2 260	2 404	2 381
W tym: (od poz. 13 do poz. 15)				
Wykształcenie wyższe	13	1 329	1 448	1 454
Wykształcenie średnie	14	608	638	625
Inne	15	323	318	302

**A. ZATRUDNIENIE POMOCNICZE W JEDNOSTCE ORGANIZACYJNEJ
POMOCY SPOŁECZNEJ**

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2015	Rok oceny	Potrzeby Rok po ocenie
Wolontariusze	1	594	544	544
Zatrudnienie subsydiowane (roboty publiczne, prace interwencyjne i inne)	2	219	219	212
Staże	3	138	121	102

**B. ZESPOŁY PRACY SOCJALNEJ I INTEGRACJI SPOŁECZNEJ W
JEDNOSTCE POMOCY SPOŁECZNEJ**

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2015	Rok oceny	Potrzeby Rok po ocenie
Liczba zespołów	1	35	26	24
Liczba osób ogółem w zespole	2	175	166	156
W tym z wiersza 2:				
Pracownicy socjalni	3	106	114	104
Specjaliści zgodnie z art.110 ust.3 ustawy o pomocy społecznej	4	45	31	33

VI. ŚRODKI FINANSOWE NA WYDATKI W POMOCY SPOŁECZNEJ I INNYCH OBSZARACH POLITYKI SPOŁECZNEJ W BUDŻECIE JEDNOSTKI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO (ZADANIA WŁASNE I ZADANIA ZLECONE)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2015	Rok oceny	Potrzeby rok po ocenie
OGÓŁEM				
OGÓŁEM (działy)	1	1 304 753 736	1 470 447 857	1 493 601 856
W tym: w budżecie OPS/PCPR	2	815 127 844	969 494 525	969 219 803
851 - OCHRONA ZDROWIA				
85153 - Przeciwdziałanie narkomanii	3	1 505 797	1 592 493	2 004 449
w tym: w budżecie OPS / PCPR	4	148 608	201 981	249 808
85154 - Przeciwdziałanie alkoholizmowi	5	31 505 586	30 554 947	33 518 848
w tym: w budżecie OPS / PCPR	6	7 851 393	7 760 125	7 892 567
852 - POMOC SPOŁECZNA				
85201 - Placówki opiekuńczo-wychowawcze	7	56 125 589	56 682 354	55 607 602
w tym: w budżecie OPS / PCPR	8	9 360 096	11 566 878	14 000 138
85202 - Domy pomocy społecznej	9	147 891 971	164 709 415	176 335 933
w tym: w budżecie OPS / PCPR	10	40 562 222	52 594 756	55 696 559
85203 - Ośrodki Wsparcia	11	23 151 602	25 299 316	28 405 230
w tym: w budżecie OPS / PCPR	12	3 142 534	3 983 247	4 639 704
85204 - Rodziny zastępcze	13	63 477 102	81 298 510	87 638 095
w tym: w budżecie OPS / PCPR	14	56 230 110	71 332 258	77 335 458
85205 - Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	15	934 105	984 298	1 062 581
w tym: w budżecie OPS / PCPR	16	733 935	854 093	939 105
85206 - Wspieranie rodziny (m.in. asystenci rodziny i rodziny wspierające)	17	9 465 093	11 712 799	12 741 928
w tym: w budżecie OPS / PCPR	18	8 374 192	9 609 622	10 197 405
85212 - Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	19	462 797 919	561 612 236	543 054 774
w tym: w budżecie OPS / PCPR	20	318 559 222	397 296 313	384 865 737
85213 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach centrum integracji społecznej	21	9 023 612	10 062 134	10 038 252
w tym: w budżecie OPS / PCPR	22	6 958 668	7 797 357	7 844 791
85214 - Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	23	86 008 047	78 747 602	76 940 015
w tym: w budżecie OPS / PCPR	24	71 563 814	68 739 181	65 737 741
85215 - Dodatki mieszkaniowe	25	51 870 789	46 963 370	49 696 384
w tym: w budżecie OPS / PCPR	26	27 995 882	26 208 617	27 339 841

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2015	Rok oceny	Potrzeby rok po ocenie
85216 - Zasiłki stałe	27	50 669 456	56 999 764	49 350 730
w tym: w budżecie OPS / PCPR	28	43 747 889	49 471 920	42 908 199
85218 - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	29	13 204 759	14 357 871	15 117 956
w tym: w budżecie OPS/PCPR	30	11 814 956	13 002 574	13 749 030
85219 - Ośrodek Pomocy Społecznej	31	126 126 947	144 202 087	145 240 433
w tym: w budżecie OPS/PCPR	32	115 688 137	134 341 447	135 682 205
85220 - Specjalistyczne poradnictwo, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	33	1 974 704	2 611 532	3 454 573
w tym: w budżecie OPS / PCPR	34	1 334 988	1 783 145	2 370 489
85228 - Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	35	29 336 732	32 193 090	33 493 325
w tym: w budżecie OPS / PCPR	36	25 020 392	30 233 256	30 979 838
85231 - Pomoc dla cudzoziemców	37	65 670	42 438	64 228
w tym: w budżecie OPS / PCPR	38	65 670	23 962	48 628
W tym (z wiersza 37): Wydatki na pomoc dla cudzoziemców w celu integracji ze środowiskiem (cudzoziemcy, którzy uzyskali status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą)	39	55 233	13 682	44 648
w tym: w budżecie OPS / PCPR	40	36 247	13 682	38 048
85232 - Centra Integracji Społecznej	41	998 461	82 916	124 850
w tym: w budżecie OPS / PCPR	42	20 000	20 000	20 000
85278 - Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	43	0	0	13 000
w tym: w budżecie OPS / PCPR	44	0	0	13 000
85295 - Pozostała działalność	45	51 394 721	70 802 759	77 665 247
w tym: w budżecie OPS / PCPR	46	39 879 266	57 391 136	58 931 477
853 - POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ				
85305 - Żłobki	47	23 955 829	26 928 630	34 025 808
w tym: w budżecie OPS / PCPR	48	164 723	172 070	177 120
85306 - Kluby dziecięce	49	82 333	86 441	90 307
w tym: w budżecie OPS / PCPR	50	0	0	0
85307 - Dzienni opiekunowie	51	0	0	31 680
w tym: w budżecie OPS / PCPR	52	0	0	0
85311 - Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	53	5 911 327	5 984 952	6 043 134
w tym: w budżecie OPS / PCPR	54	2 138 038	2 306 358	2 416 251
85321 - Zespoły orzekania o niepełnosprawności	55	3 658 846	3 249 981	3 164 351
w tym: w budżecie dyspozycji OPS / PCPR	56	1 415 385	1 546 935	1 521 691
85324 - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	57	18 617 084	17 445 151	17 327 959
w tym: w budżecie OPS / PCPR	58	10 329 250	11 473 678	10 603 952

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2015	Rok oceny	Potrzeby rok po ocenie
85395 - Pozostała działalność w zakresie polityki społecznej	59	14 130 241	5 142 419	12 189 789
w tym: w budżecie OPS / PCPR	60	4 526 596	1 861 097	5 232 435
854 - Edukacyjna opieka wychowawcza				
85415 - Pomoc materialna dla uczniów	61	20 869 414	20 098 352	19 160 395
w tym: w budżecie OPS / PCPR	62	7 501 878	7 922 519	7 826 634

**VII. AKTYWNOŚĆ PROJEKTOWO-KONKURSOWA JEDNOSTKI
ORGANIZACYJNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ**

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2015	Rok oceny	Potrzeby Rok po ocenie
PROJEKTY WSPÓLFINANSOWANE z EFS				
Liczba projektów	1	41	10	53
Ogółem liczba osób objętych projektami	2	2 414	1 477	3 712
Łączna kwota środków EFS	3	3 393 231	578 462	16 766 764
UDZIAŁ W KONKURSACH OGŁASZANYCH PRZEZ MPiPS				
Liczba konkursów	4	87	76	80
Ogółem liczba osób objętych projektami	5	112 726	4 747	3 988
UDZIAŁ W PROGRAMACH OSŁONOWYCH (nie wymienionych wyżej)				
Liczba programów	6	60	62	66
Ogółem liczba osób objętych projektami	7	28 460	25 106	34 339

**VIII. WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI - ZADANIA
ZLECONE W OBSZARZE POMOCY I WSPARCIA**

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2015	Rok oceny	Potrzeby rok po ocenie
Liczba organizacji pozarządowych z którymi współpracuje OPS/PCPR	1	337	374	387
ZLECENIA W TRYBIE DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO				
Liczba organizacji pozarządowych, którym zlecono zadania	2	249	284	291
Liczba zleceń / umów	3	390	433	436
Wartość przekazanych dotacji dla organizacji pozarządowych w złotych	4	33 324 460	37 329 385	36 037 452
ZLECENIA W TRYBIE ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH				
Liczba organizacji pozarządowych, którym zlecono zadania	5	16	5	5
Wartość przekazanych dotacji dla organizacji pozarządowych w złotych	6	413 635	793 511	786 161
WYBRANE USŁUGI POMOCY SPOŁECZNEJ				
Usługi opiekuńcze				
Liczba organizacji pozarządowych, którym zlecono zadania	7	22	11	12
Wartość przekazanych dotacji dla organizacji pozarządowych w złotych	8	1 943 643	2 177 582	2 179 232
Specjalistyczne usługi opiekuńcze				
Liczba organizacji pozarządowych, którym zlecono zadania	9	18	7	7
Wartość przekazanych dotacji dla organizacji pozarządowych w złotych	10	784 925	686 982	608 000
Prowadzenie placówki pomocy społecznej				
Liczba organizacji pozarządowych, którym zlecono zadania	11	38	23	21
Wartość przekazanych dotacji dla organizacji pozarządowych w złotych	12	14 895 925	15 502 949	12 692 349